

”Lasten innokkuus saa myös minut innokkaaksi”

Tutkimus luokanopettajien tiestä esiopettajiksi

Pro gradu -tutkielma

Tanja Kilpiö, 0109781

Kasvatustieteiden tiedekunta

Luokanopettajakoulutus

Kaarina Määttä

Lapin yliopisto

Kevät 2015

Lapin yliopisto, kasvatustieteiden tiedekunta

Työn nimi: "Lasten innokkuus saa myös minut innokkaaksi" Tutkimus luokanopettajien tiestä esiopettajiksi

Tekijä: Tanja Kilpiö

Koulutusohjelma/oppiaine: Luokanopettajan koulutusohjelma

Työn laji: Pro gradu –työ X Laudaturtyö__ Lisensiaatintyö__

Sivumäärä: 53 + liitteet 1 kpl

Vuosi: 2015

Tiivistelmä

Tämä tutkimus on laadullinen tutkimus esiopettajan työhön hakeutumisesta ja siinä viihtymisestä luokanopettajakoulutuksen suorittaneiden kertomana. Aiheenvalinnan taustalla on oma työkokemukseni esiopettajana. Tutkimukselle on annettu neljä tutkimuskysymystä: Miten esiopettajan työhön on päädytty? Miten esiopettajan työssä viihdytään? Miten luokanopettajan tutkinto on valmentanut esiopetuksen töihin? Millaisena esiopettajat näkevät tulevaisuutensa töiden suhteen?

Tutkimuksen teoriataustassa tarkastelleen esiopetusta ja esiopetussuunnitelmia sekä esiopettajan koulutusta ja pätevyyttä. Lisäksi paneudutaan lyhyesti työviihtyvyyteen sekä siihen, mitkä tekijät voivat edistää ja mitkä taas heikentää opettajien työssä viihtymistä.

Tutkimuksen aineisto on kerätty kirjallisesti siten, että tutkimushenkilöt saivat myös kirjoitelmapyynnön aiheesta "Miten minusta tuli esiopettaja?" Tutkimushenkilöinä olivat sellaiset luokanopettajat, jotka työskentelevät tutkimusajankohtana esiopettajina päiväkodin esiopetusryhmissä. Kaksi heistä oli suorittanut myös lastentarhanopettajan tutkinnon. Tutkimusaineisto on analysoitu sisällönanalyysin menetelmiä hyödyntäen.

Tutkimustulosten mukaan luokanopettajat päätyivät esiopettajan työhön etupäässä kolmesta syystä: turvatakseen oman työllistymisensä lyhyiden luokanopettajasijaisuuksien sijaan, työtilaisuuksien tarjoutumisen johdosta pätevien esiopettajien pulan vuoksi sekä ihan sattumalta. Esiopettajien työviihtyvyyttä edisti tiimityö, sopivan haasteellinen työ, innokkaat lapset, ajankäytön joustavuus ja yhdessä vanhempien kanssa toteutettu kasvatuskumppanuus. Opettajien työssä viihtymiseen heikentävästi vaikutti kiire, äärivuorot, lomien lyhyys ja pienempi palkka suhteessa luokanopettajiin. Osa opettajista aikoi jatkaa ehdottomasti esiopetuksen parissa, mutta osa haikaili töihin koulun puolelle. Muutama haaveili myöskin lastentarhanopettajan tutkinnon suorittamisesta. Vastaajista kaikki, paitsi myös lastentarhanopettajaksi valmistuneet, työskentelivät määräaikaissa työsuhteissa. Kaikki vastaajat tekivät esiopettajan työtä lastentarhanopettajan ammattinimikkeellä.

Asiasanat: Esiopetus, työviihtyvyys, luokanopettajakoulutus
Suostun tutkielman luovuttamiseen kirjastossa käytettäväksi.

Sisällys

1 JOHDANTO	5
2 ESIOPETUS	7
2.1 MITÄ ON ESIOPETUS?	7
2.2 ESIOPETUSSUUNNITELMAT	9
2.3 KUKA VOI TOIMIA ESIOPETTAJANA?	11
3 TYÖVIIHTYVYYS	13
3.1 TYÖVIIHTYVYYTTÄ EDISTÄVÄT TEKIJÄT.....	13
3.2 TYÖVIIHTYVYYTTÄ HEIKENTÄVÄT TEKIJÄT	14
4 TUTKIMUKSEN TARKOITUS JA TUTKIMUSKYSYMYKSET	16
5 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS	17
5.1 LAADULLINEN TUTKIMUS.....	17
5.2 TUTKIMUSHENKILÖT	18
5.3 TUTKIMUSLOMAKE JA KIRJOITELMAPYYNTÖ	20
5.4 SISÄLLÖNANALYYSI.....	21
5.5 AINEISTON ANALYSOINTI	22
5.6 TUTKIMUKSEN LUOTETTAVUUS	23
6 TUTKIMUSTULOKSET	25
6.1 ESIOPETTAJAN TYÖHÖN PÄÄTYMINEN	25
6.2 ESIOPETTAJAN TYÖSSÄ VIIHTYMINEN	27
6.2.1 Työviihtyvyyttä edistävät tekijät	28
6.2.2 Työviihtyvyyttä heikentävät tekijät.....	33
6.3 LUOKANOPETTAJAKOULUTUS SUHTEESSA ESIOPETTAJAN TYÖHÖN	36
6.4 HALUKKUUS JATKAA ESIOPETTAJAN TYÖSSÄ TULEVAISUUDESSA	38
7 POHDINTA	42
7.1 TUTKIMUSTULOSTEN YHTEENVETO.....	42
7.2 TUTKIMUSTULOKSET SUHTEESSA TEORIAAN	44
7.2.1 Luokanopettajat ja esiopetus	44

7.2.2 Esiopettajan työviihtyvyys.....	45
7.3 JOHTOPÄÄTÖKSET JA JATKOTUTKIMUSAIHEET.....	46
LÄHTEET	48
LIITTEET	54
LIITE 1. KIRJOITELMAPYYNTÖ.....	54

1 Johdanto

Esiopetusta on järjestetty Suomessa 1960-luvulta lähtien (Brotherus, Helimäki & Hytönen 1994, 39; Turunen 2008). Vuonna 2001 esiopetuksen järjestämisestä tuli kuntien velvollisuus ja samalla lapsen subjektiivinen oikeus (Strandström 1999, 7). Vuoden 2014 lopussa julkaistaan uusi esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet, joka voidaan ottaa kunnissa käyttöön aikaisintaan 1.8.2015, mutta viimeistään 1.8.2016. Tällä hetkellä käytössä on vuonna 2010 julkaistu opetussuunnitelman perusteet.

Esiopettajana voi toimia pääsääntöisesti lastentarhanopettaja tai luokanopettaja. Tämän tutkimuksen tavoitteena on selvittää millaisena esiopettajan työ näyttäytyy luokanopettajakoulutuksen suorittaneiden kertomana. Mielestäni on mielenkiintoista tutkia juuri päiväkotien esiopetuksessa työskenteleviä luokanopettajia, sillä perinteisesti heidän ajatellaan työllistyvän opetustehtäviin peruskoulun puolelle. Työssäni tarkastelen sitä miten esiopettajan työhön on päädytty, miten työssä viihdytään, millaiset valmiudet luokanopettajan tutkinto on antanut esiopettajan työlle sekä millaisia tulevaisuuden suunnitelmia esiopettajilla on työuransa suhteen.

Tutkimuksen teoriaosuus koostuu esiopetuksen ja työviihtyvyyden käsitteistä. Esiopetuksen käsitteen yhteydessä tutustutaan myös esiopetussuunnitelmiin, sekä siihen, kuka on pätevä toimimaan esiopettajana. Työviihtyvyyden osalta on pyritty selvittämään, mitkä seikat voivat mahdollisesti lisätä tai vastaavasti vähentää opettajien viihtyvyyttä työssään ja sitä kautta vaikuttaa siihen, millaisena opettajat työnsä kokevat.

Tutkimusaiheeni on ajankohtainen myös siinä mielessä, että Suomeen ollaan luomassa parhaillaan uutta varhaiskasvatustilaa vanhan päivähoitolain tilalle. Erityisesti opettajakunta on toivonut uuteen lakiin varhaiskasvatuksen

työntekijöiden tehtäväkuvausten selkiyttämistä sekä tiukempia kelpoisuusvaatimuksia opettajille. Uuteen lakiin on ilmeisesti tulossa myös määräyksiä lapsiryhmänkoon ja henkilöstöön liittyen, joka voi vaikuttaa varhaiskasvatuksessa työskentelevien opettajien työllistymiseen ja sitä kautta myös lasten tasa-arvoisiin mahdollisuuksiin saada laadukasta varhaiskasvatusta.

2 Esiopetus

2.1 Mitä on esiopetus?

Esiopetus on osa varhaiskasvatusta. Suomalaiselle esiopetukselle ominaista on varhaiskasvatuksellisuus, kokonaisvaltaisuus, kaikinpuolisuus, kokonaisuus, jatkuvuus, joustavuus, elinikäinen oppiminen ja ennen kaikkea monipuolisuus. Perustan suomalaiselle esiopetukselle luovat yhdessä lapsi, lapset, perhe, koti, yhteiskunta ja kulttuuri. (Härkönen 2002, 69-81.)

Härkösen mukaan esiopetuksen käsite koostuu neljästä eri ulottuvuudesta: Esiopetus varhaiskasvatustieteen osana, esiopetusajattelu, esiopetus oppiaineena ja esiopetus käytäntönä (hoito, kasvatusta ja opetus). (Härkönen 2003, 227-230.)

Esiopetusta voidaan järjestää usealla eri tavalla. Esiopetusta voidaan järjestää osana sosiaali- tai koulutointia eli esimerkiksi osana päiväkodin toimintaa, koulun yhteydessä tai yhdistetyssä esi- ja alkuopetuksen luokassa. Perinteisesti esiopetuksella on tarkoitettu 6-vuotialle suunnattua opetusta, joka valmentaa lasta koulun aloittamiseen. Esiopetuksen käsite pitää kuitenkin sisällään paljon muutakin. Esiopetuksen myötä lapsella on mahdollisuus oppimiseen ja kasvuun kokonaisvaltaisesti, sillä esiopetuksessa hoito, kasvatusta ja opetus liittyvät saumattomasti yhteen. (Strandström 1999, 5-7.)

Voidaan myös ajatella, että esiopetusta on kaikki opetus ennen oppivelvollisuuden alkamista, sillä varhaiskasvatustieteen näkökulmasta ikärajojen asettaminen oppimiselle on perusteetonta. Esiopetuksessa on kuitenkin kyse lapsen kasvun ja oppimisen tukemisesta. (Hujala 2000, 6.)

Suomessa on ollut esiopetusta 1960-luvun lopulta lähtien, esiopetuskokeilujen muodossa. 1970-luvulla perustettiin komitea valmistelemaan opetussuunnitelmaa

esikoulua varten, jonka myötä esiopetuskokeilut lisääntyivät. Ensimmäiset esikoulut olivat valtakunnallisia kokeiluja niin sosiaali- kuin koulutoimenkin alaisuudessa ja niiden tarkoitus oli tukea komitean opetussuunnitelmatyöskentelyä. (Brotherus, Helimäki & Hytönen 1994, 39.)

Kuntien velvollisuus järjestää esiopetusta on tullut voimaan vuonna 2001 ja samalla tuli voimaan lapsen subjektiivinen oikeus esiopetukseen (Strandström 1999, 7). Esiopetukseen osallistuminen on siis vapaaehtoista, mutta käytännössä kaikki esiopetusikäiset osallistuvat esiopetukseen. Esimerkiksi vuonna 2013 esiopetusta sai koko Suomessa yhteensä 59 800 lasta, joka tarkoittaa noin 99% koko esiopetusikäisten ikäluokasta. (Opetushallitus 2014, 35.)

Jokaisella esiopetukseen osallistuvalla tulee olla mahdollisuus esiopetuspäivinä käyttää myös päivähoiton palveluita ja vastaavasti päivähoidossa olevilla lapsilla tulee olla mahdollisuus osallistua myös esiopetukseen (Opetushallitus 2010,9). Pääosa esiopetuksesta järjestetäänkin tällä hetkellä päivähoiton yhteydessä. Koulutuksen tilastollisesta vuosikirjasta 2014 käy ilmi, että vuonna 2013 jopa 80,7% esiopetuksen oppilaista suoritti esiopetuksen päivähoiton yhteydessä. (Opetushallitus 2014, 37.)

Samalla kun vuosituhanen vaihteessa esiopetuksen järjestämisestä tuli kuntien velvoite, eduskunta edellytti, että vuonna 2004 valtioneuvoston tulisi antaa eduskunnalle selonteko, jossa tarkastellaan esiopetusuudistuksen toteutumista ja vaikutuksia. Vuoden 2004 selonteossa nähtiin, että korkea osallistumisaste vapaaehtoiseen esiopetukseen osoitti, että uudistus oli ollut tarpeellinen ja toivottu, sekä koulutuspoliittisesti merkittävä sosiaalinen innovaatio. (Virtanen 2009, 166.)

Esiopetusta on tutkittu erityisesti varhaiskasvatuksen näkökulmasta suhteellisen paljon. Muun muassa Anna-Maija Puroila (2002) selvitti väitöskirjatutkimuksessaan lastentarhanopettajien kasvatuserityyppisyyttä ja kohtaamisia päiväkodin arjessa. Lastentarhaopettajien pedagogista toimintaa ovat

selvittäneet Ritva Rouvinen (2007), Iris Happo (2006) ja Outi Ylitapio-Mäntylä (2009). Päiväkotien johtajuus on myös kiinnostanut kasvatustieteilijöitä (mm. Halttunen 2009). Esiopetussuunnitelma, esiopetusuudistus sekä paikalliset esiopetussuunnitelmat ovat olleet esillä Sinikka Vakimon (1995) sekä Tuija Turusen (2008) tutkimuksissa. Myös varhaiskasvatuksen laatua on tutkittu runsaasti erityisesti Eeva Hujalan toimesta (Hujala ym. 1999; Hujala & Fonsén 2010). Lapsen kokemuksia ja asemaa päiväkodissa ovat tutkineet mm. Taina Kyrönlampi-Kylmänen (2007) sekä Marjatta Kalliala (2008). Kaiken kaikkiaan esiopetuksen pitkää taivalta valottavat myös Anneli Niikko (2001) ja Mikko Ojala (1993).

2.2 Esiopetussuunnitelmat

Opetussuunnitelma on hallinnollinen asiakirja ja opetusta ohjaava dokumentti, jossa määritellään opetusta koskevat tavoitteet, keskeiset sisällöt, opetusjärjestelyt ja arvioinnin perusteet. Suomessa opetussuunnitelmatutkimus on kohdistunut mm. opetuksen tavoitteisiin (Jussila 1974), opetussuunnitelmien kirjoittamisprosessiin (Atjonen 1987) sekä opetussuunnitelmien toteutumiseen (Syrjäläinen 1995).

Esiopetuksen opetussuunnitelmista ovat olleet kiinnostuneita useat suomalaiset tutkijat (Härkönen 2002; Niikko 2001; Poikonen 2003; Turunen 2008).

Esi- ja perusopetuksen valtakunnallisista opetussuunnitelman perusteista päättää perusopetuslain mukaan Opetushallitus. Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteiden on tarkoitus toimia valtakunnallisesti opetussuunnitelmatyön tukena. (Korhonen & Hörström 2001, 14-16.)

Jokainen kunta laatii oman esiopetussuunnitelmansa, jonka tulee pohjautua Opetushallituksen valtakunnalliseen opetussuunnitelman perusteisiin. Kuntakohtaisen opetussuunnitelman on tarkoitus olla opetus- ja kasvatusalan ammattilaisten yhdessä suunnittelema tarkempi ja konkreettisempi mietintä siitä,

miten sisällöt toteutetaan ja mitä opetussuunnitelma kussakin kunnassa merkitsee. (Korhonen & Hörström 2001, 14-16.)

Kuntakohtainen opetussuunnitelma voi koskea koko kunnan esiopetusta tai siinä voidaan määrätä jokainen esiopetusta järjestävä koulu tai päiväkoti laatimaan oma koulu- tai päiväkotikohtainen esiopetussuunnitelma. Koulu- ja päiväkotikohtaisten opetussuunnitelmien on tarkoitus olla konkreettinen välinen opettajille ja muulle henkilökunnalle esiopetuksen toteuttamiseen. Tämän lisäksi on suositeltavaa, että jokaiselle lapselle laaditaan oma esiopetussuunnitelma yhteistyössä lasten vanhempien kanssa. (Korhonen & Hörström 2001, 14-16.)

Tällä hetkellä voimassa oleva esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet on tullut voimaan vuonna 2010. Sen mukaan esiopetuksen tehtävä on edistää lapsen suotuisia kasvu-, kehitys- ja oppimisedellytyksiä. Tärkeää on myös lapsen myönteisen minäkuvan ja itsetunnon vahvistuminen sekä mahdollisuus monipuoliseen vuorovaikutukseen erilaisten ihmisten kanssa. Esiopetuksen tavoitteena on myös rikastuttaa lapsen kokemusmaailmaa ja auttaa lasta suuntautumaan kohti uusia kiinnostuksen kohteita. (Ojala 1993; Opetushallitus 2010, 6-7.)

Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteissa on myös selkeästi sanottu, että leikin kautta oppiminen ja oppimisen ilo kuuluu keskeisesti esiopetukseen. Opetussuunnitelma myös määrää, että esiopetuksessa opetus toteutetaan pääsääntöisesti eheyttävänä opetuksena. (Kyrönlampi-Kylmänen 2007; Opetushallitus 2010, 11-12; Rantala 2005.)

Vuonna 2016 astuu voimaan uusi esi- sekä perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet. Opetushallitus pyrkii julkaisemaan uudet opetussuunnitelmien perusteet vuoden 2014 loppuun mennessä ja kunnissa niihin tulee siirtyä viimeistään syyslukukaudella 2016. Opetussuunnitelmauudistuksen tavoitteena on ollut luoda paremmat edellytyksen kasvatustyölle, mielekkäälle oppimiselle ja kestäväälle tulevaisuudelle. (Opetushallitus, OPS 2016-sivusto.)

2.3 Kuka voi toimia esiopettajana?

Luokanopettajan kelpoisuuden omaavalla henkilöllä on kelpoisuus antaa myös esiopetusta. Lisäksi, jos lapsiryhmään ei kuulu perusopetuksen alaisia lapsia, on esiopetusta kelpoinen antamaan myös henkilö, joka on suorittanut lastentarhanopettajan tutkinnon tai lastentarhanopettajan kelpoisuuteen oikeuttavan kasvatustieteiden kandidaatin tutkinnon. (Valtioneuvoston asetus opetustoimen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista 14.12.1998/986, 3 luku 7§.)

Jos lapsiryhmässä ei ole perusopetuksen alaisia oppilaita, myös sosiaalikasvattajan, sosiaalialan ohjaajan tai sosionomi (AMK) tutkintojen suorittaneet henkilöt voivat olla esiopetuskelpoisia. Sosiaalikasvattaja, sosiaalialan ohjaaja tai sosionomi (AMK) voi olla esiopetuskelpoinen, jos hän on suorittanut 15 tai 20 opintoviikon (riippuen työkokemuksesta ja tutkinnosta) erilliset opetusministeriön hyväksymät esiopetuksen opinnot. Tämän kelpoisuuden on kuitenkin voinut hankkia vain ennen vuotta 2004 suoritetuilla opinnoilla. (Valtioneuvoston asetus opetustoimen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista 14.12.1998/986, 3 luku 7§.)

Luokanopettajan kelpoisuus antaa siis automaattisesti kelpoisuuden esiopetukseen. Kuinka esiopetus sitten on huomioitu luokanopettajien kouluttavien yliopistojen opintotarjonnassa?

Sivulta 12 löytyvästä taulukosta 1 selviää, että yliopistojen nettisivujen mukaan tällä hetkellä, kaikissa muissa paitsi Jyväskylän, Itä-Suomen ja Tampereen yliopistoissa luokanopettajan koulutukseen kuuluu 3-5 opintopisteen laajuinen esi- ja alkuopetuksen tai varhaiskasvatuksen peruskurssi. Jokaisessa luokanopettajia kouluttavassa yliopistossa on mahdollisuus erikoistua esi- ja alkuopetukseen (25op) ja tämän lisäksi Joensuussa ja Helsingissä on luokanopettajaopiskelijoilla mahdollista suorittaa myös esi- ja alkuopetuksen aineopinnot (35op). (Opinto-opas, Helsingin yliopisto 2012-2015; Opinto-opas, Itä-Suomen yliopisto 2014-2015; Opinto-opas, Jyväskylän yliopisto 2014-2017;

Opinto-opas, Lapin yliopisto 2014-2015; Opinto-opas, Oulun yliopisto 2014-2015; Opinto-opas, Tampereen yliopisto 2012-2015; Opinto-opas, Turun yliopisto 2014-2015.)

Taulukko 1. Luokanopettajan koulutuksen sisältämät esi- ja alkuopetuksen opinnot

	Pakollinen peruskurssi	Valinnaiset perusopinnot	Valinnaiset aineopinnot
Helsingin yliopisto	Esi- ja alkuopetuksen didaktiikka 3op (ei kuulu opiskelijoille, joiden pääaine on kasvatustieteet)	Esi- ja alkuopetuksen perusopinnot 25op	Esi- ja alkuopetuksen aineopinnot 35 op
Itä-Suomen yliopisto Joensuu ja Savonlinna	-	Alkukasvatuksen perusopinnot 25op	Alkukasvatuksen aineopinnot 35op (vain Joensuussa)
Jyväskylän yliopisto	-	Esi- ja alkuopetuksen perusopinnot 25op	-
Lapin yliopisto	Varhaiskasvatuksen ja alkuopetuksen perusteet 5op	Esi- ja alkuopetuksen erikoistumisopinnot 25op	-
Oulun yliopisto	Esi- ja alkuopetus 3op	Esi- ja alkuopetus 25op	-
Tampereen yliopisto	-	Esi- ja alkukasvatus 25op	-
Turun yliopisto ja Rauman okl	Varhais- ja alkukasvatus 3op	Alkukasvatuksen perusopinnot 25op	-

3 Työviihtyvyys

Tutkimuksessani olen kiinnostunut siitä, millaisena esiopettajat kokevat työnsä, erityisesti miten työssä viihdytään.

Työviihtyvyys on suhteellisen uusi käsite. Se rinnastuu aiemmin käytettyihin työtyytyväisyyden ja työhyvinvoinnin sekä työssä jaksamisen käsitteisiin. Parhaimmillaan työviihtyvyys johtaa myös työmenestykseen. (Uusiautti 2008.)

3.1 Työviihtyvyyttä edistävät tekijät

Työn itsenäisyys, suhteet työtovereihin, työn mielenkiintoisuus ja haasteellisuus, sekä uusien asioiden oppiminen edistävät työssä viihtyvyyttä. Lisäksi työviihtyvyyttä lisää se, jos työntekijällä on mahdollisuus vaikuttaa omaan työhönsä. (Virolainen 2012, 50), päästä tavoitteisiinsa ja tilaisuuksia saada työstä toivomaansa tyydytystä (Ylöstalo 2009). Myös työn hallittavuus sekä kokemus työn sujuvuudesta edistävät työviihtyvyyttä (Jääskeläinen 2013.). Parhaimmillaan työhyvinvointi johtaa työn imuun.

Työtehtävällä ja työnsisällöllä on havaittu olevan merkitystä työn ilon kokemisessa. Mielekkäät työtehtävät, jotka eivät ole liian helppoja ja rutiininomaisia, vaan pikemminkin pientä ponnistelua vaativia, tuovat monille ihmisille ilon kokemuksia. (Varila & Viholainen 2000, 106.)

Työviihtyvyydellä on positiivinen yhteys työn laatuun. Lisäksi työn vaihtelevuus ja työstä saatu myönteinen palaute vaikuttavat työviihtyvyyteen. Inhimillinen työyhteisö, tyytyväisyys työn tuloksiin, työympäristö ja henkilökohtaiset voimavarat sekä asenteet vaikuttavat myös työviihtyvyyteen. (Jääskeläinen 2013.)

Satu Uusiautti (2008) pitää tärkeänä tasapainon saavuttamista työntekijän omien kykyjen ja työn vaatimusten välillä. Työviihtyvyys on myös seurausta työn mielekkyydestä (Jääskeläinen 2013) sekä työmotivaatiosta (Ylöstalo 2009).

Euroopan unionin komissio on julkaissut vuonna 2007 asiakirjan nimeltä ”Improving the Quality of Teacher Education”, jonka mukaan opettajan ammatille ominaista ovat seuraavat seikat: Opettajan ammatti on korkean pätevyyden, liikkuvuuden ja elinikäisen oppimisen ammatti. Lisäksi opettajan ammatti perustuu kumppanuuteen. Asiakirjan mukaan kaikilla opettajilla tulee olla mahdollisuus saada ohjausta työhönsä vanhemmilta kollegoiltaan tai muilta asiantuntijoilta. (Opetusministeriö 2007, 12.)

Aho on vuonna 2011 tutkinut opettajien työssä selviytymistä ja sitä milloin opettaja voi kokea työnsä mielekkäänä. Myös Ahon tutkimuksissa kävi ilmi, että työyhteisön yhteisöllisyydellä on yhteys opettajien työssä jaksamiseen ja työn mielekkyyteen. (Aho 2011, 114-115.) Räisänen tutkimuksessa opettajat olivat työssään tyytyväisiä erityisesti työn vaihtelevuuteen, luovuuteen ja itsenäisyyteen sekä lomiin ja työaikoihin. Lisäksi työtyytyväisyyttä aiheutti hyvä työtilanne ja työnsaantimahdollisuudet. (Räisänen 1996, 92.)

3.2 Työviihtyvyyttä heikentävät tekijät

Perusturvallisuuden tunne (vakituinen työsuhde ja riittävä palkkaus) vaikuttaa oleellisella tavalla työviihtyvyyteen. Tyytyväisyys palkkaukseen ei tutkitusti juurikaan lisää työviihtyvyyttä, mutta voi vähentää työssä viihtymistä. Palkkausta enemmän työviihtyvyyttä voi kuitenkin heikentää kiire ja tiukat aikataulut, koettu arvostuksen ja palautteen puute, heikot työjärjestelyt ja pienet vaikutusmahdollisuudet. (Virolainen 2012, 50.)

Työviihtyvyyden puute ja työn liiallinen kuormittavuus voivat aiheuttaa stressiä ja työuupumusta, halua vaihtaa työpaikkaa tai jäädä eläkkeellä. Työuupumuksessa voi olla kyse myös voimavarojen ulkoisesta menetyksestä tai menettämisen

uhkista sekä onnistumisen kokemusten ja aikaansaamisen tunteen puutteesta (Jääskeläinen 2013). Työiihtyvyyden heikkeneminen ei ole seurausta vain yksilön ominaisuuksista, vaan siihen vaikuttavat myös työyhteisön ja esimiehen toiminta. (Uusiautti 2008.)

Terttu Räisänen on vuonna 1996 tutkinut luokanopettajien työn kokemista ja työorientaatiota. Räisänen tutkimuksessa kävi ilmi, että tyytymättömyyttä voi aiheuttaa esimerkiksi tyytymättömyys oppimateriaalin hankintaan, jatko- ja täydennyskoulutukseen vähyys tai mahdollisuus siihen vain omalla ajalla sekä työpäivään kuuluva jatkuva melu. (Räisänen 1996, 93.)

4 Tutkimuksen tarkoitus ja tutkimuskysymykset

Luokanopettajakoulutus on siinä mielessä harvinainen maisteritutkinto, että siitä valmistutaan yhteen tiettyyn ammattiin. Luokanopettajat valmistuvat myös kasvatustieteiden maisteriksi, joka kuitenkin antaa valmiuksia myös muunlaisiin uravalintoihin. Tutkimuksessani olen kiinnostunut niistä luokanopettajaksi valmistuneista henkilöistä, joista on luokanopettajan tutkinnosta riippumatta tullutkin esiopettajia.

Tämän tutkimuksen tarkoituksena on selvittää, miten ja miksi luokanopettajakoulutuksen käyneet henkilöt ovat päätyneet töihin päiväkodin esiopetuksen ryhmiin, sekä millaisia kokemuksia heillä on työskentelystä luokanopettajana päiväkodissa. Tutkimusongelmani on:

Millaisena esiopettajan työ näyttäytyy luokanopettajakoulutuksen suorittaneiden kertomana?

Vastauksen tähän kysymykseen pyrin saavuttamaan seuraavien alaongelmien avulla:

- **Miten esiopettajan työhön on päädytty?**
- **Miten esiopettajan työssä viihdytään?**
- **Miten luokanopettajan tutkinto on valmentanut esiopetuksen töihin?**
- **Millaisena esiopettajat näkevät tulevaisuutensa töiden suhteen?**

5 Tutkimuksen toteutus

5.1 Laadullinen tutkimus

Tutkimustani voidaan kuvailla tutkimusotteeltaan laadulliseksi tutkimukseksi. Laadullisessa tutkimuksessa ei pyritä tilastollisiin yleistyksiin, vaan pikemminkin kuvaamaan, ymmärtämään tai tulkitsemaan tutkimuksen aiheena olevaa ilmiötä tai tapahtumaa (Tuomi & Sarajärvi 2004, 87).

Laadullinen tutkimus ei pyri puhtaaseen objektiiviseen tietoon, vaan laadullisen tutkimuksen tekijät myöntävät, ettei tieto ole irrallista suhteessa käytettyyn havainnointimenetelmään ja käyttäjään. Laadullisessa tutkimuksessa myönnetään, että tutkimusmenetelmällä, tutkijalla sekä yksilön käsityksillä ja tutkittavalle ilmiölle antamalla merkityksillä, on vaikutusta tutkimustuloksiin. (Tuomi & Sarajärvi 2004, 19.)

Laadullisessa tutkimuksessa aineisto on aina vain pala tutkittavaa maailmaa. Laadullisella tutkimus ei ole kiinnostunut jotakin perusjoukkoa koskevista yleistyksistä, vaan tähtää pikemminkin ymmärtämään tutkimuksen kohteena olevaa ilmiötä. (Alasuutari 1994, 78.)

Laadullisessa tutkimuksessa pyrkimyksenä on usein tutkimusaineiston ymmärtäminen ja tulkitseminen erilaisen merkitysten avulla. Koska ihmisten erilaisille asioille antamat merkitykset ovat syntyneet pääasiassa ihmisten välisessä vuorovaikutuksessa, osana erilaisia yhteisöjä, voivat kokemukset ja merkitykset olla paitsi yksilöllisiä, niin myös aina yhteisöihin kiinnittyviä ja niissä jaettuja. (Ronkainen, Pehkonen, Lindblom-Ylänne & Paavilainen 2013. 81-83.)

Tämän tutkimukseni metodinen lähestymistapa muistuttaa tapaustutkimusta, koska kyse on marginaalin ryhmän tutkimuksesta (Syrjälä & Numminen 1988). Aineiston hankinnan osalta tutkimuksessani on myös narratiivisen tutkimuksen piirteitä. (Uusiautti 2008.)

5.2 Tutkimushenkilöt

Tutkimushenkilöiksi valikoitui luokanopettajat, jotka toimivat tällä hetkellä esiopettajana päiväkodin esiopetusryhmissä. Etsin tutkimukseeni sopivia henkilöitä pääasiassa internetissä toimivan Facebook-nimisen yhteisöpalvelun kautta. Jätin hakuilmoituksen tutkimukseeni sopivista henkilöistä Facebookissa omalle seinälleni ja kahden ryhmän seinälle syyskuussa 2014, joiden kautta minulle ilmoittautui yhteensä yhdeksän tutkimukseeni sopivaa vastaajaa.

Jotta voin tutkimukseni kirjallisessa osuudessa myöhemmin viitata tutkimushenkilöideni kirjoittamiin vastauksiin siteerausten muodossa, päätin antaa jokaiselle tutkimukseen osallistuneelle keksityn nimen. Keksityn nimen avulla tutkimushenkilöiden identiteetti säilyy salaisena, mutta tutkijalla ja lukijalla on helpompi tunnistaa esimerkiksi mitkä vastaukset ovat saman tutkimushenkilön tuottamia ja mitkä olivat kunkin tutkimushenkilön lähtökohdat.

Anni ja Tiina

Tutkimushenkilöistä sekä Annilla (36) ja Tiinalla (32) oli sekä lastentarhanopettajan koulutus, että luokanopettajan pätevyys. He olivat molemmat valmistuneet ensin lastentarhanopettajiksi (kasvatustieteiden kandidaatti) ja sitten jatkaneet opintojaan kasvatustieteiden maisteriksi ja luokanopettajaksi. Annilla oli vähän työkokemusta myös peruskoulun puolelta ja tällä hetkellä jo seitsemäs lukuvuosi menossa esiopetuksen parissa. Hän oli vastaajista ainut, joka ei ollut niin sanotusti työuransa alkutaipaleilla menossa. Anni ei ollut suorittanut esi- ja alkuopetuksen erikoistumisopintoja. Tiinalla taas ei ollut työkokemusta peruskoulusta ja hän työskenteli tällä hetkellä esiopettajana

toista vuottaan. Tiina oli suorittanut esi- ja alkuopetuksen perus- ja aineopinnot. Vastaajista Anni ja Tiina olivat ainoita, jotka työskentelivät toistaiseksi voimassaolevassa työsuhteessa. Anni oli valmistunut kasvatustieteiden maisteriksi jo vuonna 2006, kun taas Tiina vuonna 2013.

Elli, Helmi, Sini

Tutkimushenkilöistä Elliä (26), Helmiä (26) ja Siniä (26) voisi luonnehtia vastavalmistuneiksi (2013-2014) nuoriksi opettajiksi, joilla oli nyt ensimmäinen kokonainen lukuvuosi menossa esiopetuksen parissa. Elli oli tehnyt peruskoulun puolella vain vähän lyhyitä sijaisuuksia kun taas Helmillä ja Sinillä ei ollut työkokemusta sieltä ollenkaan. Elli, Helmi ja Sini olivat kaikki opinnoissaan erikoistuneet esi- ja alkuopetukseen.

Henna, Taina ja Maria

Tutkimushenkilöistä myös Henna (26), Taina (27) ja Maria (24) olivat nuoria vastavalmistuneita (2012-2014) luokanopettajia. Henna ja Maria työskentelivät esiopetuksessa nyt ensimmäistä vuottaan ja Taina toista. Tainalla oli tällä hetkellä työsuhteensa vain joulukuun asti omasta tahdostaan, sillä hän oli muuttamassa toiselle paikkakunnalle. Tainalla oli peruskoulusta työkokemusta 6kk, Hennalla vähän lyhyitä sijaisuuksia ja Marialla ei yhtään. Henna, Taina ja Maria eivät olleet opinnoissaan erikoistuneet esi- ja alkuopetukseen. Taina on harkinnut alanvaihtoa jo opintojensa aikana ja pohti vastauksessaan myös uusien opintojen aloittamista toiselta alalta.

Ilona

Vastaajien enemmistöä mukaillen, myöskin Ilonalla (32) oli työkokemusta peruskoulun puolelta vain muutamien lyhyiden sijaisuuksien muodossa. Ilona oli opinnoissaan erikoistunut esi- ja alkuopetukseen ja valmistunut vuonna 2010. Vastaajien enemmistöstä poiketen Ilonalla oli jo kolmas lukuvuosi menossa esiopettajana. Ilona mainitsee kirjoituksessaan, että eskarilaisten kanssa työskentely on enemmän hänen juttunsa, kuin työ luokanopettajana. Hän olisi myös valmis suorittamaan lastentarhanopettajan tutkinnon.

Tutkimushenkilöiden työskentely-ympäristö

Vastaajista kaksi (Anni ja Sini) työskenteli esiopetusryhmässään (12-14 lasta) ainoana opettajana. Annilla oli työparina lastenhoitaja ja Sinillä ryhmäavustaja. Lisäksi Sinin ryhmässä toimi varhaiskasvatuksen erityisopettaja kokonaisen päivän ajan kerran viikossa.

Muut vastaajista työskentelivät 14-24 lapsen ryhmissä, joissa toimi heidän lisäksi vähintään toinenkin opettaja sekä lastenhoitaja. Tämän lisäksi osalla oli ryhmässä vielä neljäskin aikuinen, joko lastenhoitaja, ryhmäavustaja tai erityisavustaja. Hennan ryhmässä osa lapsista ei ollut esiopetusikäisiä.

5.3 Tutkimuslomake ja kirjoitelmapyyntö

Yleisimpiä aineistonkeruumenetelmiä laadullisissa tutkimuksissa ovat haastattelu, kysely, havainnointi ja erilaisiin dokumentteihin pohjautuva tieto. Kysely ja haastattelu tulevat kysymykseen silloin, kun halutaan tietää mitä joku ihminen ajattelee tai miksi hän toimii jollakin tavalla. Näissä tapauksissa onkin järkevää kysyä näitä asioita ihmiseltä itseltään. (Tuomi & Sarajärvi 2004. 73-74.)

Tässä tutkimuksessa päädyin keräämään aineistoni tutkimuslomakkeen ja kirjoitelmapyynnön avulla. Ajattelin, että näin minulla olisi mahdollisuus saada kokoon suurempi aineisto, kuin vaikkapa haastattelemalla, sillä tutkimushenkilöt voisivat osallistua tutkimukseen silloin, kun heille parhaiten sopii. Tutkimuslomakkeen ja kirjoitelmapyynnön haasteena on, että ennakkoon asetetut kysymykset määräävät sitä, millaisia vastauksia tutkimushenkilöiltä on mahdollista saada.

Tutkimusaineisto kerättiin tutkimuslomakkeella, joka sisälsi kirjoituspyynnön aiheesta ”Miten minusta tuli esiopettaja?”. Tiedonhankintatapa noudatti Iiris Hapon väitöskirjassaan (2006) käyttämää mittaria. Tutkimuslomake (Liite 1.)

lähetettiin kaikille tutkimushenkilöille sähköisesti syyskuussa 2014, jossa oli vastaajan taustatietojen lisäksi kirjoitelmapyyntö. Kirjoitelman syntymistä oli helpotettu muutamilla apukysymyksillä. Kaikki vastaajat palauttivat kyselylomakkeen syys- lokakuun vaihteessa, osa lähetti vastauksensa sähköpostilla ja osa Facebookin inbox -viestinä.

5.4 Sisällönanalyysi

Sisällönanalyysi on väljä perusanalyysimenetelmä, jota voidaan käyttää kaikessa laadullisessa tutkimuksessa. Moni laadullisen tutkimuksen analyysimenetelmä perustuu sisällönanalyysiin ja sisällönanalyysin nimissä voidaankin tehdä monenlaista tutkimusta. (Tuomi & Sarajärvi 2004, 93.)

Tuomen ja Sarajärven (2004,94) mukaan sisällön analyysin yleinen etenemismalli on seuraava:

1. Päätä mikä tässä aineistossa on kiinnostavaa.
2.
 - a. Käy läpi aineisto ja merkitse sieltä ne asiat, jotka sisältyvät kiinnostukseesi.
 - b. Jätä kaikki muu pois tästä tutkimuksesta
 - c. Kerää merkityt asiat yhteen ja erikseen muusta aineistosta
3. Luokittele, teemoita tai tyyppitele aineisto
4. Kirjoita yhteenveto

Tutkijan tuottamasta aineistosta voi ilmetä monia kiinnostavia asioita, joita tutkija ei ole välttämättä osannut aineistoltaan edes odottaa. Tutkijan on kuitenkin päätettävä, mistä hän on kiinnostunut juuri tässä aineistossa, sillä kaikkea kiinnostavaa ei ole välttämättä mahdollista tutkia saman tutkimuksen sisällä. Tätä päätöstä ohjaa tutkimukselle etukäteen asetettu tutkimustehtävä tai ongelma. (Tuomi & Sarajärvi 2004, 94.)

Ensimmäistä vaihetta seuraa aineiston pelkistäminen. Pelkistämisellä tarkoitetaan tutkimusaineiston tiivistämistä tai osiin pilkkomista siten, että aineistosta karsitaan pois kaikki tutkimuksen kannalta epäoleellinen tieto. Sitä mikä on tutkimuksen kannalta olennaista ja mikä epäoleennaista ohjaavat tutkijan asettamat tutkimusongelmat. (Tuomi & Sarajärvi 2004, 111.)

Aineiston pelkistämisen jälkeen päästään itse analyysin vaiheeseen. Aineistoa voidaan analysoida esimerkiksi luokittelemalla, teemoittelemalla tai tyypittelemällä, riippuen siitä millaiseen kysymykseen tutkimuksella halutaan vastata. (Tuomi & Sarajärvi 2004, 95.)

5.5 Aineiston analysointi

Aloitin aineiston pelkistämisen tutustumalla aineistoon, eli luin kaikkien vastaajien kirjoitelmat muutaman kerran läpi. Tämän jälkeen poimin tekstistä alleviivaamalla ne seikat, jotka olivat tutkimusongelmani kannalta oleellisia. Kokosin tutkimukselle oleelliset kohdat yhteen taulukkoon ja jatkoin analysointia tuottamani taulukon tarkastelulla.

Tutkimusaineiston pelkistämisen jälkeen huomasin, että moni tutkijahenkilö oli kirjoittanut aiheista, jotka toistuivat myös jonkun toisen tai useamman vastaajan kirjoitelmissa. Aloin poimia aineistossa toistuvia aiheita maalaamalla tekstiä eri väreillä teeman mukaan. Tässä vaiheessa tutkimustani huomasin, että olin löytänyt aineistostani teemoja, joiden avulla on mahdollista vastata tutkimusongelmaani. Mielestäni teemoittelu tuntui oman tutkimukseni kannalta merkityksekkäämmältä, kuin luokittelu, sillä tutkimusjoukkoni ei ollut määrällisesti kovinkaan kattava.

5.6 Tutkimuksen luotettavuus

Tutkimuksenteon yhteydessä on aina syytä arvioida tehdyn tutkimuksen luotettavuutta, sillä kaikessa tutkimustoiminnassa pyritään välttämään virheitä. Tutkimusta tulee arvioida kokonaisuutena, ja tutkimusten erillisten palasten tulisi toimia saumattomasti yhdessä. (Tuomi & Sarajärvi 2004. 131-135).

Omat sitoumukset tutkijana tässä tutkimuksessa

Olen itse tällä hetkellä töissä esiopettajana luokanopettajan koulutuksella ja koen, että minua harmittaa työssäni eniten se, etten voi saada toistaiseksi voimassaolevaa työsuhdetta esiopetuksessa, koska esiopettajien paikat ovat usein auki lastentarhanopettajan nimikkeellä. Olin yllättynyt, kun tämä ei noussut esiin yhdessäkään vastauksessa.

Aineistonkeruu

Aineistonkeruussa haasteellisinta oli se, että kysymykset tuli määritellä etukäteen. Varmasti paljon tämän tutkimuksen kannalta oleellista jäi myös kysymättä ja esimerkiksi haastatteleamalla olisin voinut saada tarkempaa ja mielenkiintoisempaa tietoa selville. Vaikka olin antanut kirjoitelman lopussa mahdollisuuden kertoa myös muista mieleen tulleista asioista, harva oli tarttunut tähän tilaisuuteen.

Tutkimuksen tiedonantajat

Etsin tutkimukselle vastaajia Facebook-yhteisöpalvelun kautta. Laitoin etsintäkuulutuksen sopivista tutkimushenkilöistä omalle Facebook-seinälleni sekä Eskariopen eväspussi- ja Lapin lastentarhanopettajat -sivuille. Osa tutkimushenkilöistä ilmoittautui minulle itse ja osa Facebook-ystävistäni laittoi minulle viestiä, että tuntee jonkun kuvaukseen sopivan, johon sitten itse otin yhteyttä. Tutkimukseeni sopivia tutkimushenkilöitä löytyi tätä kautta yhteensä yhdeksän kappaletta.

Yhtä lukuun ottamatta, kaikki vastaajista olivat nuoria, melko vasta luokanopettajiksi valmistuneita työuransa alussa olevia opettajia. Uskon tämän johtuvan pääasiassa siitä, että nuoret käyttävät esimerkiksi Facebookin kaltaisia sosiaalisen median palveluja huomattavasti enemmän kuin iäkkäämmät. Uskon, että moni vastavalmistunut opettaja ilmoittautui minulle itse myös siksi, että oma graduprosessi on ollut niin tuoreessa muistissa ja oli mukavaa olla apuna jollekin toiselle samassa tilanteessa olevalle. Varmasti myös ei niin aktiiviset ja kirjoittamista välttelevät eivät ole ilmoittautuneet mukaan tutkimukseen. Myöskin niillä opettajilla, jotka eivät kuulu Facebookiin, tai sen kahteen mainitsemaani ryhmään, on ollut huonot mahdollisuudet tietää koko tutkimuksen olemassaolosta.

Aineiston analyysi

Sisällönanalyysi oli mielestäni tälle aineistolle erittäin sopiva analyysimuoto. Oleellisten asioiden poimiminen jokaisesta vastauksesta ja niiden pelkistäminen yhteen isoon taulukkoon auttoi minua löytämään vastauksissa toistuvat teemat, joiden avulla tutkimuskysymykseeni oli helppo vastata.

Tutkimuksen luotettavuus

Tutkimustani voidaan pitää luotettavana myös eettisyyden suhteen, sillä jokainen tutkimushenkilö on saanut itse päättää haluaako osallistua tutkimukseeni ja millaista tietoa on halunnut itsestään antaa. Lisäksi tutkimuksessa on huolehdittu ettei tutkittavien henkilöllisyyttä voi raporttini perusteella päätellä.

Tutkimuksen raportointi

Mielestäni aineiston analysointi ja tulosten esittely on tehty selkeästi ja johdonmukaisesti. Työn ulkoasu on johdonmukainen, joka helpottaa myös lukijan työtä.

6 Tutkimustulokset

6.1 Esiopettajan työhön päätyminen

Useat tutkimushenkilöistä olivat päätyneet esiopetukseen oman työllisyytensä turvaamiseksi. Esiopettajien kirjoituksista selviää, että moni työskentelee esiopettajana, koska paikkakunnalla on ollut tarjolla luokanopettajille vain lyhyitä sijaisuuksia. Kirjoituksista paistaa läpi, etteivät lyhyet sijaisuudet ole kaikkien mieleen. Näin kirjoittivat Elli, Taina ja Anni.

”Mikäli luokanopettajan töitä haluaisin, pitäisi minun olla valmis tekemään ensin lyhyitä sijaisuuksia, jotta voisin saada vähänkään pitempiaikaista sijaisuutta tässä kaupungissa.” Elli

”Lyhyet sijaisuudet eivät kiinnosta minua, joten muutettuamme hain lastentarhaopettajan paikkaa esikoululaisryhmästä.” Taina

”Mitään pidempää sijaisuutta ei ollut tarjolla, joten tartuin eskariopen äitiysloman sijaisuuteen, joka kesti kuitenkin vuoden.” Anni

Paikkakunnalla voi myös olla pula pätevistä esiopettajista, joka voi houkutella luokanopettajia hakeutumaan töihin esiopetuksen puolelle. Näin kirjoittavat Elli, Helmi ja Maria. Myös Helmin ja Marian kirjoituksista ilmenee, että esiopettajien paikkoja oli haettu oman työllistymisen turvaamisen toivossa.

”Kaupungissamme on lastentarhanopettajista, etenkin esiopetuskelpoisista, jatkuva pula joten olin jo asennoitunut siihen, että työllistyn todennäköisesti varhaiskasvatuksen puolelle. Hain sähköisesti kuntarekryn kautta auki olevia lastentarhanopettajan määräaikaisia toimia ja sain kesäkuussa puhelun, jossa minulle lähinnä ilmoitettiin että tällainen paikka odottaisi, jos vain huolin.” Helmi

"Hain siis myös lastentarhanopettajan paikkoja, koska olin kuullut, että heistä on pulaa. Pätevistä esiopettajista on vielä suurempi pula, ja sainkin kesäkuussa soiton nykyiseltä esimieheltäni, että olisinko kiinnostunut tulemaan heille ensi lukuvuodeksi. Kävin seuraavalla viikolla tutustumassa paikkaan ja allekirjoitin työsopimuksen." Maria

Myöskin Elli tuntuu uskovan, että esiopettajille riittäisi töitä jatkossakin.

"Luotan siihen, että paikkakunnallani esiopettajan töitä riittää." Elli

Kuten valtaosa tutkimushenkilöistä, myös Sini mainitsee päätyneensä eskariin turvatakseen työllistymisensä. Tämän lisäksi Sini kertoo kuitenkin olleensa myös aidosti kiinnostunut varhaiskasvatuksessa toimimisesta.

"Käytännössä päädyin tehtävään työllistymiseni turvaamiseksi, mutta olin myös aidosti kiinnostunut varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa toimimisesta. Edellinen, ensimmäinen työpaikkani oli lastentarhanopettajana 3-6-vuotiaiden päiväkotiryhmässä, jossa esiopetusvastuu ei ollut minulla, mutta esiopetusikäiset olivat osa muuta ryhmää. Tuon työvuoden aikana kiinnostukseni varhaiskasvatukseen ja erityisesti esiopetukseen kasvoi paljon. Koin myös, että työura oli kevyempi aloittaa päiväkodista kuin koulusta." Sini

Vastaajista Ilona ja Elli olivat päätyneet esiopettajaksi ihan sattumalta, ilman, että töitä oli tarvinnut varsinaisesti itse edes hakea.

"Nykyisestä työpaikastani oli lähdössä yksi eskariopettaja pois ja hän oli kaveriltaan kysynyt, olisiko hänellä suositella jotakin tilalle. Ja tämä kaveri puolestaan otti minuun yhteyttä ja minä innostuin ajatuksesta." Elli

"Luokanopettaja opintoihin kuului eskariin tutustuminen (en muista mihin kurssiin) ja niinpä menin eräälle päiväkodille sitä suorittamaan. Tuolloin sikainfluenssa aalto oli juuri huipussaan ja kyseisen päiväkodin johtaja pyysi minua jättämään

puhelinumeroni siltä varalta, että hän tarvitsee sijaisia. Sijaisuuksia alkoi sitten ilmaantua ja sillä tiellä olen edelleen, vaikkakin päiväkotini on vaihtunut.” Ilona

Tiinan tilanne on siinä mielessä erilainen, että hän on suorittanut sekä lastentarhanopettajan, että luokanopettajan tutkinnot. Näin Tiina kertoo siitä, miten hän on päätenyt töihin esiopettajaksi.

”Graduohjaajani ilmoitti minulle, että tähän uuteen asuinkuntaani haetaan työntekijöitä ja, että hän on mukana kunnassa käynnistyvässä leikinkehittämishankkeessa. Hänen innoittamana katselin sitten hakuajan viimeisenä päivänä työilmoituksia ja huomasin, että kotini lähellä oli leikinkehittämishankkeessa mukana oleva päivähoitoyksikkö, johon haettiin lastentarhanopettajaa. Hain paikkaa ja sain sen.” Tiina

6.2 Esiopettajan työssä viihtyminen

Tutkimuslomakkeessa tutkimushenkilöt vastasivat kysymykseen ”Miten viihdyt työssäsi esiopettajana?” seuraavasti:

Erittäin hyvin: Henna, Anni, Tiina, Ilona

Hyvin: Elli, Helmi, Maria, Sini

Melko hyvin: Taina

Vastausten perusteella voisi sanoa, että tutkimushenkilöistä kaikki viihtyivät työssään. Siihen, miksi Taina halusi tarkentaa viihtyvänsä melko hyvin löytyy Tainan kirjoituksesta.

”Loistavasta tiimistä huolimatta koen, etten ole täysin omalla alallani. Tunne on sama myös luokanopettajan työn suhteen. Suhtaudun työhöni kuitenkin vakavasti ja koen kehittyväni koko ajan. On myös myönnettävä, että kyllä minussa on opettajavikaa... eli

ajoittain huomaan jopa nauttivani tästä. Kuitenkin monet muut haaveeni kuiskivat korvaani.” Taina

6.2.1 Työviihtyvyyttä edistävät tekijät

Vastaajista jokainen työskenteli 2-4 aikuisen työtiimissä, kun taas luokanopettajan työssä voidaan sanoa, että töitä tehdään pääsääntöisesti yksin. Moni mainitsikin että juuri tiimityö on esiopettajan työssä mieluista. Jotkut vastaajista mainitsivat myös, että tiimityössä on myös mahdollisuus oppia toisilta työntekijöiltä, esimerkiksi kokeneemmalta kollegalta.

”Päiväkotimaailmassa ns. tiimityöskentely on hyvin tavallista ja siitä pidän itse kovasti. Ei tarvitse yksin suunnitella toimintaa, vaan yhdessä suunnitellaan ja toteutetaan juttuja. Tiimissä kaikkien vahvuuksia voidaan hyödyntää ja jos itse ei ole niin vahva jollain osa-alueella niin silloin sitä ei tarvitse yksin murehtia. Myös lasten havainnoimiseen osallistuu koko tiimi eli silloin saadaan monipuolisempi kuva lasten vahvuuksista ja mahdollisista tuen tarpeista kuin jos yksin olisit vastuussa isosta lapsiryhmästä ja näin ollen lapsia voidaan auttaa ja tukea yksilöllisemmin.” Ilona

”Tykkään siitä, että teemme töitä yhdessä tiiminä toisen eskariopettajan ja lastenhoitajan kanssa. Helpottaa kovasti, kun on työkaverit, jotka ovat vastuussa samoista lapsista ja joiden kanssa voi pohtia ja miettiä lapsiin ja myös toimintaan liittyviä asioita. Vain vähän kokemusta omaavana eskariopettajana on suuri hyöty, että teemme töitä yhdessä. Aina oppii työkavereilta uutta ja usein mietinkin, että hei, onpa hyvä idea, pitääpä pistää korvan taakse vastaisuuden varalle.” Elli

”Koen olevani onnekas, että näin työurani alussa saan työskennellä kokeneen lastentarhanopettajan kanssa ja oppia myös häneltä.” Henna

”Ryhmäni työkaverit, toinen lastentarhaopettaja ja lastenhoitaja ovat vanhempieni ikäisiä pitkälinjan ammattilaisia, ja meillä on sujunut loistavasti alusta asti.

Olemme kaikki kolme avoimia, luovia, rentoja ja nopealiikkeisiä. Huumori kukkii ja koen, että taitojani arvostetaan ja ymmärrämme toisiamme jo puolesta sanasta.”

Taina

“Esiopetusryhmämme toinen lastentarhanopettaja on kokenut ja ammatillisesti erittäin kunnianhimoinen, mikä ajoittain tuntuu paineena omaa työntekoa kohtaan, mutta ihailen hänen ammattitaitoaan ja toivon oppivani häneltä paljon. Myös ryhmämme lastenhoitaja on kokenut ja motivoitunut. Sellaisten ihmisten kanssa on hyvä tehdä töitä.” Helmi

“Vaikka työ on usein kiireistä ja stressaavaa, työkavereiden eli eskaritiimin antama tuki kannattelee kyllä pitkälle. Kaikista vaivaavista asioista voi ja pitää keskustella muiden aikuisten kanssa ja päätökset tehdään yhdessä. On helpottavaa tietää, että tiimin tuki on aina takana hankalissakin tilanteissa. Työkaverini ovat pitkään tehneet työtä eskarissa ja voin aina kysyä neuvoa, jos siltä tuntuu. Ero luokanopettajan yksinäiseen työhön on huima!” Maria

“Lisäksi kolmen kasvattajan työtiimissä on paljon helppoa toteuttaa suunnitelmallista ja lapsilähtöistä toimintaa. Voin käyttää työssäni mielikuvitustani sekä luovuuttani. Myös lasten erityisen tuen tarpeisiin on kolmenkasvattajan työryhmässä hyvät edellytykset vastata (jos vertaa esim. yksi opettajaiseen koululuokkaan).” Tiina

“Tiimityö.” Sini

Tiina mainitsee tekstissään myös työyhteisönsä, jossa kehitystä ei pelätä.

“Olen päässyt työyhteisöön, jossa pyritään kehittämään oppimisympäristöä jatkuvasti lapsilähtöisemmäksi ja toiminnan keskiössä on lapsi, lapsen osallisuus ja lapselle ominaiset tavat toimia (leikki, tarinat, toiminnallisuus).” Tiina

Anni kuitenkin muistuttaa, ettei työtiimi ole aina pelkästään mukava asia.

"Lasten kanssa tulee aina toimeen, mutta tiivis yhdessä oleminen ryhmän muiden aikuisten kanssa on välillä raskasta." Anni

Moni vastaaja koki myös, että viihtyy työssään, koska työ on sopivan haasteellista.

"Koen, että työ ei ole liian helppoa, mutta ei liian myöskään liian haastavaa." Elli

"On haastavaa, mutta mieluisaa olla vastuussa lasten oppimisesta ja kasvusta." Helmi

"Koen työni eskarissa mielekkääksi, mielenkiintoiseksi ja haastavaksi, vaan en liian haastavaksi." Anni

"Viihdyn työssäni, sillä se tarjoaa paljon haasteita." Maria

Esiopettajat viihtyvät työssään myös, koska saavat työskennellä innokkaiden lasten kanssa. Tämä tuli ilmi lähes kaikkien vastaajien kirjoituksista. Esiopetusikäisiä lapsia oli teksteissä kuvailtu lasten näkökulmasta varsin imartelevin sanoin.

"Lasten palaute on suoraa ja rehellistä. On mukavaa mennä töihin, kun vastassa on huoneellinen intoa pursuavia lapsia, jotka hihkuen tahtovat kertoa tuiki tärkeitä asioitaan juuri minulle. Esikoululaiset ovat ihanassa iässä, heidän tiedonjanssa on valtava ja he innostuvat helposti melkein mistä tahansa." Henna

"Oppimisen ilo. Esikoululaiset imevät itseensä ympäristöä kuin pienet sienet. He haluavat tietää, oppia, leikkiä, tuntea ja laulaa. Lasten innokkuus saa myös minut innokkaaksi." Taina

"Lasten aitous ja innokkuus, ilo heidän oppimisensa seuraamisesta, leikinomaisuus." Sini

“Esiopetuksen helmi ovat pienet lapset, joilla on vielä motivaatiota oppia uusia asioita ja kyky kokea vielä niin aidosti iloa oppimisestaan ja taidoistaan, sekä työkaverit jotka ovat koko ajan läsnä ja tukemassa.” Helmi

“Eskari-ikäiset lapset ovat kivassa iässä. Innostuneita kaikesta, taitoja jo sen verran, että heidän kanssaan voi tehdä kaikenlaista. Kuitenkin ovat vielä suloisen pieniä. Mielenkiintoista seurata lukuvalmiuksien kehittymistä, sekä matemaattisten taitojen oppimista. Kuitenkaan ei ole mitään paineita, että kaikkien olisi ne kirjaimet opittava jne.” Anni

“Työ on palkitsevaa, sillä eskarit ovat motivoituneita oppimaan kaikkea uutta! Eskareiden kanssa voi tehdä oikeastaan mitä vain, koska heidän intonsa kaikkeen vie niin voimakkaasti eteenpäin, vaikka tiedot ja taidot olisivat vielä puutteelliset.” Maria

“Työssä ilahduttaa tietenkin lapset ja heidän oppimisensa seuraaminen.” Maria

“Esiopetusikäisillä lapsilla on luontainen halu oppia uutta, mikä on melko ideaali tilanne opettajan näkökulmasta!” Tiina

“Esiopettajan työssä ilahduttavat lapset ja heidän kanssaan yhdessä tutkiminen ja oppiminen. Työssä on myös ihanaa se, että esiopetus on niin kiinteä osa varhaiskasvatusta ja sen tavoitetta lapsen kasvun kokonaisvaltaisesta tukemisestä. Jos olisin töissä perusopetuksessa luulisin huolehtivani enemmän siitä, että oppivatko lapset tiettyjä akateemisia oppisisältöjä. Eskarissa saa enemmän keskittyä lapsen kokonaiskehityksen tukemiseen.” Helmi

Opettajat olivat myös tyytyväisiä siihen, että esiopetuksessa tuntui olevan varattuna tarpeeksi aikaa oppimiselle ja kasvamiselle. Ilona ja Sini mainitsevat kirjoituksessaan tämän johtuvan esiopetussuunnitelmasta, kun taas Tiina mainitsee koulua joustavamman ajankäytön.

”Eskarissa ei myöskään mielestäni ole samanlaista ”kiireen tuntua” kuin koulumaailmassa usein voi olla, koska eskarin opetussuunnitelma on suppeampi kuin koulussa.” Ilona

”Se minkä olen kokenut esiopettajan työssä päiväkotiympäristössä erittäin suureksi eduksi, on se, että minulla on ollut paljon AIKAA todella tutustua lapsiin. Olen päässyt siis paljon paremmin perille siitä, mitä lapset ja ajattelevat ja tuntevat. Tämä on ollut arvokas kokemus.” Taina

”Pystyn toteuttamaan pedagogisesti järkeviä kokonaisuuksia ilman koululle tyypillistä katkonaista aikataulutusta. Pystyn huomioimaan toiminnan suunnittelussa lasten aloitteet ja heidän kiinnostuksen kohteensa.” Tiina

”Kouluun verrattuna enemmän vapauksia antava opetussuunnitelma.” Sini

Kasvatuskumppanuus on luonteva osa esiopetusta ja sitä painotetaan myös esiopetuksen opetussuunnitelman perusteissa. Ilahduttavaa olikin lukea, että opettajat kokevat kasvatuskumppanuuden pääasiassa mukavana osana työtään.

”Lapset ilahduttavat joka päivä. Sekä se, että vanhemmilta saa palautetta, että lapset viihtyvät ja tulevat mielellään.” Anni

”Vanhempien päivittäinen kohtaaminen eroaa luokanopettajan työstä radikaalisti ja olen kokenut sen pääosin mukavana asiana. Kun vanhempien kanssa on samat ja selvät sävelet, se tuo molemminpuolista luottamusta kasvatuskumppanuuteen.” Maria

”Luonteva kodin ja esiopetuksen yhteistyö.” Sini

Maria muistuttaa, että vanhempien kohtaaminen voi olla opettajalle myös vaikeaa.

”Vaikka aiemmin sanoin, että vanhempien kohtaaminen on ilahduttava asia, se on

myös huolta tuova asia. Lasten kanssa palaute toiminnasta on yleensä aina välitön mutta vanhemmat eivät kerro mitä ajattelevat. Vanhempia on usein vaikea tulkita ja jotkut eivät halua juuri jutella henkilökunnan kanssa. Jos lapsesta on tullut jotain huolta eskarin puolelta, sitä ei ole aina kovin helppo kertoa.” Maria

6.2.2 Työiihtyvyyttä heikentävät tekijät

Vaikka oppimiselle koettiin olevan tarpeeksi aikaa, monen vastaajan kirjoituksista käy ilmi, että kokonaisuudessaan esiopettajan työtä varjostaa kiire. Erityisesti suunnittelulle, paperitöille ja lasten kanssa olemiselle toivottiin lisää aikaa.

”Toinen raskas yllätys on ollut ajankäytön ongelmallisuus. Tuntuu, että näin alussa varsinkin kirjaamiselle ja perusteelliselle havainnoimiselle ei tahdo löytyä aikaa. Työtä varjostaa jatkuva kiire, kun koko ajan keksitään uusia vaatimuksia, jotka useimmiten liittyvät jollain tavalla dokumentoimiseen.” Henna

”Päivät ovat hektisiä, ei ole aikaa oikein suunnitella ja järjestää oppimisympäristöä niin paljon kuin haluaisin.” Anni

”Esiopetusajan päivittäinen lyhyys (4h) ja ainainen kiire ja tekemättömien töiden lista. Tuntuu että menee kauheasti aikaa esim. lasten henkilökohtaisten oppimissuunnitelmien täyttämiseen, kun mieluummin käyttäisi senkin ajan lasten kanssa olemiseen.” Helmi

”Työssä harmittaa kiire. Ryhmä on suuri ja tuntuu, että kaikkien lasten kanssa ei ehdi olla tarpeeksi. Paperitöitä ja palavereja on paljon ja ne täytyy hoitaa työpäivän aikana, jolloin ne syövät lasten kanssa vietettävää aikaa.” Maria

Kirjoituksista käy myös ilmi, etteivät päiväkodin äärivuorot miellytä kaikkia opettajia. Äärivuoroilla tarkoitetaan yleensä aamu tai iltavuoroa, jolloin yleensä

työntekijä on talossa yksin työvuoronsa aluksi tai lopuksi kun lapsia on talossa vähemmän.

”Pelkkä perushoivapainotteisuus ei samalla tapaa herätä mielenkiintoani, joten tämän vuoksi olen vetänyt rajan 6-vuotiaisiin. Toki nykyisessä työssäni päiväkotiympäristössä on äärivuoroja, jolloin otan hetkellisesti vastuulleni myös pienempiä lapsia, mutta luulen, että työkaverit varmaan arvaavat, että lapsettomana naisena olen vaippapöksyjen kanssa aika noviisi.” Taina

*”Ja äärivuorot, erityisesti viimeinen iltavuoro, jota ei pysty oikein mitenkään järkevästi käyttämään hyväksi esim. toiminnan valmistelussa tai suunnittelussa.”
Tiina*

Osa esiopettajista harmitteli luokanopettajille ominaisen pitkän loman puuttumista tai työnsä palkkausta.

”Tietysti välillä harmittaa lomat. Etenkin kesällä haikailen luokanopettajien lomien perään. Palkka on päiväkodissa huonompi, mutta en ole sitä murehtinut, raha ei ole niin tärkeää.” Anni

”Palkkaus!!!” Tiina

”Itse huolisin myös mielelläni luokanopettajien lomat, koska lastentarhanopettajana mikään loma ei ole itsestään selvä, koska päiväkodit ovat auki ympäri vuoden.” Ilona

Resurssit ja niiden puute nousivat myös esille esiopettajien vastauksissa. Henna kaipaava lisää työntekijöitä, Sini johtajan fyysistä läsnäoloa sekä tieto- ja viestintäteknikan välineistöä, kun taas Ilona harmittelee puutteellisia tiloja ja välineistöä.

”Olin yllättyneet siitä, kuinka vähillä työntekijöillä lapsiryhmiä pyöritetään. Olen kokenut kuluttavaksi sen, että omat suunnitelmat täytyy usein heittää nurkkaan sen

vuoksi, että jossain toisessa ryhmässä on joku kasvatusvastuullisista poissa. Joustaminen ei varsinaisesti ole minulle ongelma, mutta on turhauttavaa jos toistuvasti täytyy pohtia miten järjestämme päivän kulun niin, että meitä on edes suunnilleen laillinen määrä samassa tilassa.” Henna

”Esimiehemme vastuulla on useita esiopetusyksiköitä, emmekä siksi näe häntä päivittäin. Tiedonkulku ei ole samanlaista, kuin tapauksessa, jossa esimies työskentelisi fyysisesti samassa rakennuksessa. Suuressa yksikössämme päänvaivaa tuottaa myös tiimienvälisen kommunikaation puute, kun yhteisiä palaveriaikoja on joskus hankala sopia. Lisäksi kaipaisin enemmän tieto- ja viestintätekniikan käyttömahdollisuuksia. Tuntuu, että kouluissa esimerkiksi videotykit ja dokumenttikamerat ovat arkipäivää, ja meillä niitä ei ole.” Sini

”Välillä esiopetusryhmät ovat esimerkiksi tiloihin nähden liian suuria ja silloin mm. melu saattaa olla melkoinen. Tilat tulisi suunnitella niin että niissä olisi mahdollisimman paljon jakotiloja, koska näin saataisiin melua pienennettyä huomattavasti. Tilojen epäkäytännöllisyys harmittaa myös, koska melkein millaisissa tiloissa vaan pärjätään, mutta työ olisi huomattavasti mielekkäämpää, jos tilat, huonekalut ja piha olisi suunniteltu eskareita varten ja suunnitelman olisivat tehneet ihmiset joilla on omakohtaista kokemusta päiväkotimaailmasta. Tietysti työssä harmittaa myös iänikuinen säästäminen eli ei läheskään aina saada hankittua esimerkiksi oikeanlaisia huonekaluja, materiaaleja, välineitä, leluja yms...Mutta tämä taitaa olla ongelma melkein työssä kuin työssä.” Ilona

Kukaan ei maininnut kirjoitelmassa, mutta taustatiedoista selviää, että esiopettajina toimivat luokanopettajat, joilla ei ole lastentarhanopettajan pätevyyttä, toimivat määräaikaisissa työsuhteissa lastentarhanopettajan työnimekkeellä. Luokanopettajalla ei ole varhaiskasvatuspätevyyttä, eikä luokanopettaja voi näin ollen saada toistaiseksi voimassaolevaa työsuhdetta lastentarhanopettajan nimikkeellä. Elli kirjoittaa näin, mutta en tiedä harmitteleeko hän varsinaisesti määräaikaista työsuhdettaan.

“Tietenkin välillä mieltii, että olisi kiva jos olisi se lastentarhanopettajan pätevyys, jolloin minulla olisi varhaiskasvatuspätevyys.” Elli

6.3 Luokanopettajakoulutus suhteessa esiopettajan työhön

Moni opettaja koki, että luokanopettajan koulutus on antanut heille eväitä erityisesti ryhmänhallintaan.

“Luokanopettajakoulutuksen kautta ryhmänhallinta taidot ovat karttuneet ja siitä tietenkin on hyötyä myös esiopettajan työssä.” Ilona

”Ja myöskin ryhmänhallinta (pääosin harjoitteluista ja sijaisuuksista saatu kokemus).” Elli

”Pystyn ja pyrin hallitsemaan myös isoja lapsiryhmiä, mikä nauratti työkavereitani ympäristössä, jossa harjoitetaan perinteisesti pienryhmäpedagogiikkaa.” Taina

”Luokanopettajan koulutus antaa paljon pedagogista osaamista ja ”silmää”. Näen oppimisen paikkoja helposti ja osaan tarttua lasten kiinnostuksen kohteisiin. Minulla on koulutuksen myötä paljon suunnittelutaitoa ja ryhmänhallintakeinoja.” Maria

Myös toiminnan suunnittelu ja siihen liittyvät taidot mainittiin luokanopettajakoulutuksen hyötynä.

“Tuntisuunnitelmia on joutunut tekemään monia luokanopettajakoulutuksen aikana ja siitä on selvästi ollut ja on hyötyä eskarituokioiden suunnittelussa.” Ilona

”Tietenkin ensimmäisenä tulee mieleen toiminnan suunnittelu ja erilaiset työkalut, joita on siihen saanut.” Elli

”Ainedidaktiikka, ryhmänhallinta, havainnointi, oman työn jatkuva arviointi ja analysointi, ja suunnitelmallisuus ainakin.” Taina

”Koulutus on tietysti antanut paljon tietoa lapsen kehityksestä ja oppimisesta, mistä on hyötyä tavoitteiden ja toiminnan suunnittelussa. Opetussuunnitelmat ja muut opetusta ja kasvatusta ohjaavat asiakirjat ovat myös tulleet tutuiksi koulutuksessa.”

Maria

Suunnittelun lisäksi Anni mainitsee, että hänen ryhmänsä tekee paljon yhteistyötä koulun kanssa.

”Teemme paljon yhteistyötä koululuokan kanssa. Pidämme yhteisiä tuokioita, jolloin eskarit, eka- ja tokaluokkalaiset ovat sekoitettuna pienempiin ryhmiin. Näiden tuokioiden suunnitteluun luokanopen koulutus antaa varmuutta.” Anni

Päiväkodissa yhteistyö vanhempien kanssa on jokapäiväistä, mutta luokanopettajille ei välttämättä niin kovin tuttua. Ainakin Maria ja Ilona olisivat toivoneet omalta koulutukseltaan enemmän eväitä vanhempien kohtaamiseen ja yhteistyöhön heidän kanssaan.

”Luokanopettajan koulutus ei anna riittäviä valmiuksia vanhempien kohtaamiseen. Tietenkin lastentarhanopettajan työ eroaa päivittäisissä kohtaamisissaan radikaalisti luokanopettajan työstä mutta koen, että koulutus ei vastaa luokanopettajan työn vaatimuksiinkaan. Olenkin kysynyt paljon vinkkejä työkavereilta siihen, miten kertoa vanhemmille vaikeista asioista. Ylipäätään lapsen päivästä kertominen on joskus vaikeaa, sillä pelkkä ”hyvin on mennyt” ei riitä...”

Maria

”Itselleni vaikein asia esiopettajan työssä on ehdottomasti ollut vanhempien kanssa käytävät keskustelut. Niihin en mielestäni ole saanut riittävästi eväitä luokanopettajakoulutuksesta.” Ilona

Tiina koki sen sijaan luokanopettajan koulutuksesta olleen hänelle hyötyä vanhempien kanssa tehtävässä yhteistyössä. Täytyy muistaa, että Tiinalla on myös lastentarhanopettajan koulutus.

”Mielestäni suurin hyöty luokanopettaja koulutuksesta on ollut vanhempien kanssa tehtävässä yhteistyössä. Heille luokanopettajan pätevyyteni tuo jollakin tapaa luottamusta tekemiämme, ehkäpä heidän näkökulmastaan hieman radikaaleja (kirjattomuus, leikin korostaminen...), ratkaisuja kohtaan.” Tiina

Leikkiin ja sen hyödyntämiseen kaivattiin työkaluja.

”Leikin tukeminen! Tosin en tiedä miten tilanne olisi ollut erilainen jos olisin ottanut esi- ja alkuopetuksen sivuaineeksi luokanopettajakoulutuksessa.” Taina

”Välillä on asioita, joita ei ole käsitelty omassa koulutuksessani. Esimerkiksi leikki ja se, miten aikuinen voi tukea ohjatusti lapsen leikkitaitojen kehitystä.” Elli

*”Ihan ehdoton puute luokanopettajakoulutuksessa on se, että varhaislapsuus ohitetaan niissä täysin. Mielestäni on kehittävän opetuksen mahdollistamiseksi, on oleellisen tärkeää ymmärtää lapsen kehitys ja oppimispolut syntymästä alkaen. Leikin kehitys ja potentiaali opetuksen välineenä unohdetaan luokanopettajakoulutuksessa täysin. Erityisesti leikin kehittävimmän muodon, roolileikin, ymmärtäminen on kokemusteni mukaan hyvin vähäistä. Sitä ei myöskään osata kovinkaan laajasti hyödyntää esim. opetuksen pedagogisessa suunnittelussa.”
Tiina*

6.4 Halukkuus jatkaa esiopettajan työssä tulevaisuudessa

Osa vastaajista aikoo jatkaa työtään esiopetuksen parissa.

“Esiopettajan työ on minulle mieluista ja luulen että jatkan näitä töitä ihan mielellään vielä useamman vuoden, kun työllistyminen perusopetukseen on kaupungissamme niin epätodennäköistä vasta valmistuneelle ja kokemattomalle luokanopettajalle.” Helmi

“Tällä hetkellä tuntuu, että jatkaisin mielelläni esiopetuksessa. Toisaalta minulla on vielä paljon eskarivuodesta kokematta...” Maria

“Tunnen vahvasti, että eskarilaisten kanssa työskentely on enemmän minun ”juttuni” kuin luokanopettajan työ.” Ilona

Myös Tiina ja Anni haluavat jatkaa työtään varhaiskasvatuksen puolella ja mainitsevat olevansa kiinnostunut myös erilaisista kehittämishankkeista. Tiinalla ja Annilla oli molemmilla sekä lastentarhanopettajan, että luokanopettajan kelpoisuudet.

“Haluan jatkaa työtäni varhaiskasvatuksessa, koska koen sen olevan lasten kehityksen ja oppimisvalmiuksien kannalta kaikkein tärkeintä aikaa. Tulevaisuudessa haluaisin olla mukana erilaisissa varhaiskasvatuksen kehittämishankkeissa. En ole sulkenut täysin pois myöskään varhaiskasvatuksen jatko-opinto mahdollisuuksia ja ehkäpä joskus tulevaisuudessa työtä tulevien lastentarhaopettajien kouluttajana.” Tiina

“Tällä hetkellä olen tyytyväinen työhöni, enkä haikaile muualle. Olen mukana muutamassa kehittämishankkeessa kaupungin tasolla. Pystytämme kaupunkiimme pikkumatikkamaata, joka alkaa kehittää varhaiskasvatuksen sekä esiopetuksen matematiikkaa. Se on mielenkiintoista. Lisäksi olen Kulttuurikapsäkissä, joka vie kulttuuriasioita eteenpäin kaupungin varhaiskasvatuksessa. Ihan pelkästään rivilastentarhanopena en haluaisi, enkä ole halunnut olla. Nämä kehittämishankkeet tuovat paljon uusia ideoita ja intoa myös omaan arkityöhön omassa eskariryhmässä. Missään nimessä en haluaisi esim. päiväkodin johtajaksi.” Anni

Anni jatkaa vielä seuraavasti.

”Opiskeluaikana olin varma, että minusta tulee luokanopettaja, lto opinnot olivat jotenkin takkuisia. Valmistumisen jälkeen olin koulun puolella ja luulin, että se olisi minun tulevaisuuteni. Hieman pakon sanelemana otin sitten vastaan eskariopen pestin päiväkodissa ja sillä tiellä olen. Mitä kauemmin olen päiväkodissa eskariopena ollut, sitä enemmän tykkään ja viihdyn. Nyt alkaa jo työkokemusta olla sen verran, että se helpottaa omaa työtä. Uusia ideoita tulee koko ajan ja viime vuosien olemmekin kokeilleet paljon uusia juttuja (kirjaton eskari, tabletit, toiminnallista matematiikka yhä enemmän, tietokoneet....) En yhtään kadehdi luokanopettajan hommia; ison lapsiryhmän kanssa, lapset saatava oppimaan tietyt asiat. Eskarissa on ihanan rentoa. Voimme pitää leikkipäivä, jos lapsilla hyvät leikit...tai voimme alkaa tutkia sähköä, jos lapsia kiinnostaa...” Anni

Vastauksista kävi myös ilmi, että vaikka esiopettajan työ onkin tällä hetkellä mieluisaa, moni opettajista toivoi työllistyvänsä tulevaisuudessa peruskoulun puolelle.

”Mielelläni jatkaisin esiopetuksen parissa, mutta tietenkin toivon saavani vakinaisen viran luokanopettajana.” Henna

”Mielelläni jatkan vielä esiopetuksessa. Kuitenkin huomaan, että kaipaen kuitenkin ajoittain koulun puolelle, joten voi olla, että jossain vaiheessa pyrin koulun puolelle.” Elli

”Mikäli ovet perusopetukseen aukeavat, olisi mukava aloittaa esimerkiksi resurssiopettajan töillä, mieluiten alkuopetuksessa.” Helmi

”Voisin hyvin jatkaa esiopetuksessa, mutta haluaisin tulevaisuudessa työskennellä myös koulun puolella. Minua kiinnostavat monenlaiset työtehtävät. Uskon, että lähitulevaisuudessa minut työllistää edelleen esiopetus.” Sini

Helmi, Maria ja Ilona olisivat valmiita päteväitymään lastentarhanopettajaksi, jos sopiva mahdollisuus siihen aukenisi.

“Mikäli paikkakuntani yliopistossa olisi mahdollista lukea lastentarhanopettajaksi, harkitsisin vakavasti koulutukseen hakeutumista. Se parantaisi työllisyysnäkyviä huomattavasti.” Helmi

“En oikein osaa ajatella mihin työllistyn tulevaisuudessa... toivottavasti joko eskariopettajaksi tai luokanopettajaksi. En mielelläni halua työllistyä lastentarhanopettajaksi päiväkotiryhmään, sillä haluan enemmän opettaa kuin hoitaa. Toisaalta voisin hakea tulevaisuudessa opiskelupaikkaa lastentarhanopettajakoulutukseen, jotta saisin muodollisen pätevyiden toimia myös siinä ammatissa.” Maria

“Ehdottomasti haluan jatkaa työtäni esiopetuksessa ja minulla olisi haaveena hankkia jossain vaiheessa myös lastentarhanopettajan pätevyys.” Ilona

7 Pohdinta

7.1 Tutkimustulosten yhteenveto

Tutkimukseni tarkoituksena oli selvittää **millaisena esiopettajan työ näyttäytyy luokanopettajakoulutuksen suorittaneiden kertomana**. Asetin tutkimukselle ennakolta muutaman alakysymyksen, joiden avulla tutkimukseni varsinainen ongelma on mahdollista selvittää:

Miten esiopettajan työhön on päädytty?

Miten esiopettajan työssä viihdytään?

Miten luokanopettajan tutkinto on valmentanut esiopetuksen töihin?

Millaisena esiopettajat näkevät tulevaisuutensa töiden suhteen?

Alle on koottu pelkistetty yhteenveto tutkimustuloksista.

Esiopettajan työhön päätyminen

- Moni vastaaja kirjoitti päätyneensä esiopettajaksi luokanopettajien huono työllistymistilanteen vuoksi. Joillakin paikkakunnilla on luokanopettajille tarjolla erityisesti vain lyhyitä sijaisuuksia, joten moni oli päätenyt esiopettajaksi oman työllisyyden turvaamiseksi.
- Vastauksista kävi myös ilmi, että omassa asuinkunnassa oli pula pätevästä esiopettajista, jolloin esiopettajaksi työllistyminen on helppoa.
- Jotkut vastaajista olivat päätyneet töihin esiopetukseen ihan sattumalta.

Esiopettajan työssä viihtyminen

Työviihtyvyyttä edistävät tekijät

- Tiimityöskentely mainittiin monessa vastauksessa mukavana asiana esiopettajan työssä.

- Moni mainitsi työn olevan myös sopivan haasteellista.
- Innokkaat lapset mainittiin lähes jokaisessa kirjoituksessa.
- Joustava aikataulu, erityisesti verrattuna peruskouluun, tuli ilmi myönteisenä asiana esiopettajan työssä.
- Kasvatuskumppanuus on tärkeä osa esiopetusta ja myös opettajille se toi työhön mielekkyyttä.

Työviihtyvyyttä heikentävät tekijät

- Kiire varjostaa monen esiopettajan työtä.
- Päiväkotiin kuuluvat äärivuorot voivat myös olla epämieluisia esiopettajille.
- Lomat ja palkkaus ovat huonompia, kuin opettajakollegoilla peruskoulussa. Vain muutama mainitsi kaipaavansa niitä.

Luokanopettajakoulutus suhteessa esiopettajan työhön

- Luokanopettajat kokivat, että koulutus on antanut heille hyvät ryhmänhallintataidot.
- Myös koulutuksen myötä hankituista toiminnan suunnittelu -taidoista koettiin olevan suuri hyöty myös esiopettajalle.
- Yhteistyöhön vanhempien kanssa kaivattiin enemmän eväitä omasta koulutuksesta.
- Leikki on tärkeä osa lapsen elämää ja kuuluu luontevana osana esiopetukseen. Luokanopettajat kokivat, että leikkiä ja sen hyödyntämistä ei oltu käsitelty omassa koulutuksessa tarpeeksi.

Halukkuus jatkaa esiopettajan työssä

- Osa luokanopettajista aikoi ehdottomasti jatkaa työuraansa esiopetuksen parissa.
- Vaikka moni oli tyytyväinen työhönsä, paistoi silti osasta kirjoituksista myös haikailu koulun puolelle.
- Muutama vastaaja olisi valmis hankkimaan myös lastentarhanopettajan pätevyyden, jos siihen tarjoutuisi mahdollisuus.

7.2 Tutkimustulokset suhteessa teoriaan

7.2.1 Luokanopettajat ja esiopetus

Esiopetuksessa työskentely perustuu leikinomaiseen, lapsen kehitystasosta lähtevään toimintaan ja leikin kautta oppiminen on keskeistä esiopetuksessa (Opetushallitus 2010, 7-11). Tutkimustuloksista käy ilmi, että luokanopettajataustaiset esiopettajat kokivat, ettei heidän oma koulutuksensa antanut heille tarpeeksi työkaluja leikin hyödyntämiseen omassa opetuksessa.

Esiopetusta toteutetaan yhdessä kotien kanssa ja kasvatukseen liittyvällä kumppanuudella edistetään lapsen suotuisia oppimis-, kehitys- ja kasvumahdollisuuksia (Opetushallitus 2010, 33). Mielestäni olikin positiivista huomata, että opettajilla oli myönteisiä kokemuksia vanhempien kanssa tehtävästä yhteistyöstä ja kasvatuskumppanuus mainittiin osana työssä viihtymistä. Toisaalta taas vanhempien kanssa tehtävään yhteistyöhön toivottiin omalta koulutukselta enemmän huomiota.

Sivulla 12 esiintyvistä taulukosta 1 voidaan nähdä, että luokanopettajan koulutukseen voi kuulua 0-63op esi- ja alkuopetuksen opintoja. Esi- ja alkuopetuksen opintopisteiden määrä omassa tutkinnossa riippuu siis yliopistosta ja opiskelijan omista mielenkiinnonkohteista, mutta vaihteluvälin ollessa näin suuri, on ymmärrettävää, jos luokanopettajasta tuntuu, ettei oma tutkinto ole täysin vastannut esiopetuksen työtä.

Esiopetus pohjautuu eheytettyyn opetukseen ja sen oppisisällöt on opetussuunnitelmassa jaoteltu keskeisiin sisältöalueisiin (Opetushallitus 2010, 12). Tutkimuksen mukaan opettajat pitivät työstään, sillä oppisisältöjen kanssa ei ollut samanlaista kiirettä kuin peruskoulussa, vaan itse oppimiselle oli varattu tarpeeksi aikaa. Mielestäni yllättävää oli kuitenkin se, ettei uusi, viimeistään vuonna 2016 käyttöön otettava, opetussuunnitelman perusteet nousseet esille

missään kirjoituksessa. Itse uskoisin, että uudesta opetussuunnitelmasta on opettajille varmasti aluksi paljonkin lisätyötä tiedossa, tai että sen tuomia uudistuksia odotettaisiin kentällä jo innokkaana.

7.2.2 Esiopettajan työviihtyvyys

Mielekkäällä ja sopivan haasteellisella työllä voidaan vaikuttaa työviihtyvyyteen ja työn ilon kokemuksiin (Virolainen 2012, 50; Varila & Viholainen 2000, 106). Tämä kävi ilmi myös tämän tutkimuksen aineistosta. Lisäksi työssä viihtyvyyden kohdalla vastaajat mainitsivat myös toimivat työtiimit ja vanhempien kollegoiden kanssa työskentelyn, jotka kävivät ilmi myös aikaisemmin tehdyistä tutkimuksista kappaleessa 3.1.

Tiina ja Anni mainitsivat pystyvänsä vaikuttamaan omaan työhönsä olemalla mukana erilaisissa kehittämishankkeissa. Virolainen (2012, 50) mukaan sillä, että pystyy vaikuttamaan omaan työhönsä, on myönteisiä vaikutuksia työssä viihtymiselle.

Esiopettajat kokivat, että kiire, melu ja vähäiset resurssit ovat niitä tekijöitä, jotka omassa työssä aiheuttavat joskus myös harmia. Nämä tekijät mainittiin myös Virolaisen (2012,50) ja Räisäsen (1996,93) tutkimuksissa.

Virolaisen (2012,50) mukaan vakituisen työsuhteen puuttuminen voi aiheuttaa tyytymättömyyttä omaan työhön. Olenkin hieman yllättynyt, ettei tämä seikka tullut vastauksissa lainkaan esiin, vaikka vastaajista kaikki, paitsi myös lastentarhanopettajan tutkinnon suorittaneet, työskentelivät määräaikaisissa työsuhteissa. Mielestäni tilanteesta tekee hullunkurisen se, että luokanopettaja on pätevä esiopettaja, mutta päiväkodeissa esiopettajat tekevät yleensä työtä lastentarhanopettajan nimikkeellä. Ja luokanopettaja ei ole pätevä lastentarhanopettaja. Myöskin tyytymättömyys esiopettajan työn palkkaukseen tuli ilmi yllättäen vain kahden vastaajan kirjoituksissa.

Vastauksissa ei myöskään mainittu täydennyskouluttautumista, työn vaihtelevuutta tai luovuutta, jotka kaikki tulivat ilmi työviihtyvyyteen tutustuessani. Tosin voi olla, että vaihtelevuus ja omaan työhön vaikuttaminen kuuluu opettajan työhön niin olennaisena osana, ettei se siksi tullut ilmi vastauksista.

7.3 Johtopäätökset ja jatkotutkimusaiheet

Tutkimuksen aihe oli mielestäni onnistunut ja mielenkiintoinen ja sen tuloksia voidaan hyödyntää erilaisissa yhteyksissä. Mielestäni tutkimus antaa arvokasta tietoa esimerkiksi luokanopettajan koulutuksesta suhteessa esiopettajan työn vaatimuksiin.

Tutkimustuloksissa nousi esille muutamia aiheita, joita luokanopettajat olisivat toivoneet käsiteltävän enemmän omassa koulutuksessaan. Tutkimustuloksia voidaan hyödyntää myös lastentarhanopettajan koulutuksessa, sillä tutkimustuloksista kävi ilmi seikkoja, joissa luokanopettajat kokevat olevansa työssään vahvoilla, juuri oman koulutuksensa ansiosta. Tutkimuksen tuloksien perusteella voisi kehitellä esiopettajille myös useita eri täydennyskoulutuksen aiheita.

Mielestäni tutkimus antaa myös hyvän kuvan siitä, millaista on olla töissä esiopetuksessa luokanopettajana. Tämä tieto voi olla arvokasta esimerkiksi luokanopettajille, jotka harkitsevat työtä esiopettajana tai päiväkodinjohtajille, jotka harkitsevat luokanopettajan palkkaamista esiopetukseen.

Tätä tutkimusta voisi ehdottomasti myös vielä jatkaa. Mielestäni voisi olla mielenkiintoista ottaa tutkimukseen mukaan myös lastentarhanopettajan pätevyyden saaneita esiopettajia tai tehdä esimerkiksi samankaltainen tutkimus alkuopetuksen tai alakoulun opettajille ja verrata sitten tuloksia keskenään. Tutkimushenkilöistä Tiina mainitsi, että hän koki vanhempien luottavan hänen

tekemiin ratkaisuihin juurikin sen takia, että hänellä oli myös luokanopettajan koulutus. Olisikin mielenkiintoista tutkia myös esimerkiksi vanhempien kokemuksia luokanopettajataustaisista esiopettajista tai esimerkiksi luokanopettajan parina työskentelevän lastentarhanopettajan kokemuksia.

Lähteet

Aho, I. 2011. Mikä tekee opettajasta selviytyjän? Tampere: Tampereen yliopiston kasvatustieteiden tiedekunta.

Alasuutari, P. 1994. Laadullinen tutkimus. Tampere: Vastapaino.

Atjonen, P. 1987. Kunnan opetussuunnitelma koulun toiminnassa. Kainuun kuntakohtaisten opetussuunnitelmien sisältö sekä laadinta- ja käyttökokemukset lukuvuodelta 1986-1987. Kajaanin opettajankoulutuslaitos. Kajaani: Oulun yliopisto.

Botherus, A., Helimäki, E., & Hytönen, J. 1994. Opetus varhaiskasvatuksessa. Juva: WSOY.

Halttunen, L. 2009. Päivähoitotyö ja johtajuus hajautetussa organisaatiossa. Jyväskylä Studies of Education, Psychology and Social Research 375. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto.

Happo, I. 2006. Varhaiskasvattajan asiantuntijuus: asiantuntijaksi kehittyminen Lapin läänissä. Acta Universitatis Lapponiensis 98. Rovaniemi: Lapland University Press.

Hujala, E. ym. 1999. Laadunhallinta varhaiskasvatuksessa. Oulun yliopisto: Varhaiskasvatuskeskus.

Hujala, E. 2000. Esiopetus varhaiskasvatustieteen näkökulmasta. Teoksessa: Esiopetus. Nyt! Toim. Eira Korppinen. Tutkiva opettaja 8/2000. Jyväskylä: Tuope.

Hujala, E. & Fonsén, E. 2010. Varhaiskasvatuksenlaadun vahvuudet ja kehittämiskohteet. Lastentarha 2, 8-10.

Härkönen, U. 2002. Esiopetus ja esiopetussuunnitelma varhaiskasvatuksen viitekehyksessä. Joensuun yliopiston kasvatustieteiden tiedekunnan selosteita 84. Joensuu: Joensuun yliopisto.

Härkönen, U. 2003. Mitä termit varhaiskasvatus ja esiopetus tarkoittavat? Joensuu: Savonlinnan opettajankoulutuslaitos.

Jussila, J. 1974. Opetussuunnitelman työkasvatusta koskevat yleistavoitteet kansakoulumme syntyvaiheista peruskouluun. Kasvatus, 5 (4), 216-226.

Jääskeläinen, A. 2013. Työyhtisön hyvinvoinnin edistäminen osallistavilla menetelmillä. Toimintatutkimus työhyvinvoinnin kehittämisprosesseista vanhus- ja vammaispalveluja tuottavissa työyhteisöissä Sallassa. Acta universitatis Lapponiensis 252. Rovaniemi: Lapland University Press.

Kalliala, M. 2008. Kato mua! Kohtaako aikuinen lapsen päivähoidossa? Helsinki: Gaudeamus-

Korhonen, R. & Högström, B. 2001. Opetussuunnitelma opettajan työvälineenä. Teoksessa Esiopetus tavoitteellisen oppimispolun alkuna. Toim. Barbro Högström & Outi Saloranta. Jyväskylä: Gummerrus.

Kyrönlampi-Kylmänen, T. 2007. Arki lapsen kokemana. Eksistentiaalis-fenomenologinen haastattelututkimus. Acta universitatis Lapponiensis 11. Rovaniemi: Lapland University Press.

Niikko, A. 2001. Esiopetuksen pitkä taival. Joensuu: Joensuu University Press.

Ojala, M. 1993. Varhaiskasvatuksen perusteita ja haasteita. Helsinki: Kirjayhtymä.

Opetushallitus. OPS 2016-sivusto. Saatavilla www-muodossa:

<http://www.oph.fi/ops2016> (Luettu 26.10.2014.)

Opetushallitus, 2010. Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet. Määräykset ja ohjeet 2010:27. Saatavilla www-muodossa:

http://www.oph.fi/download/131115_Esiopetuksen_opetussuunnitelman_perusteet_2010.pdf (Luettu 25.10.2014.)

Opetushallitus 2014. Koulutuksen tilastollinen vuosikirja 2014. Koulutuksen seurantaraportit 2014:10. Toim. Timo Kumpulainen. Saatavilla www-muodossa:

http://www.oph.fi/download/163331_koulutuksen_tilastollinen_vuosikirja_2014.pdf (Luettu 2.12.2014.)

Opetusministeriö 2007. Opettajankoulutus 2020. Opetusministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2007:44. Saatavilla www-muodossa:

<http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Julkaisut/2007/liitteet/tr44.pdf?lan> (Luettu 5.1.2015.)

Opinto-opas, Helsingin yliopisto 2012-2015. Käyttäytymistieteellinen tiedekunta. Saatavilla www-muodossa:

<http://www.helsinki.fi/behav/opiskelu/vaatimukset/index.htm> (Luettu 20.10.2014.)

Opinto-opas, Itä-Suomen yliopisto 2014-2015. Filosofinen tiedekunta. Saatavilla www-muodossa:

http://www.uef.fi/documents/11461/2450661/Skope_opinto-opas+2014-2015_netti.pdf/504967cd-e252-463d-8950-b2344c4c0b0b (Luettu 20.10.2014.)

Opinto-opas, Jyväskylän yliopisto 2014-2017. Kasvatustieteiden tiedekunta. Saatavilla www-muodossa:

<https://www.jyu.fi/edu/opiskelu/oppaat/edu-opetussuunnitelmat/EDU-OPS-2014-2017/OKL-OPS-2014-17/luokanopettajakoulutuksen-opetussuunnitelma-2014-17/referencemanual-all-pages> (Luettu 20.10.2014.)

Opinto-opas, Lapin yliopisto 2014-2015. Kasvatustieteiden tiedekunta. Saatavilla
www-muodossa:

<http://www.ulapland.fi/loader.aspx?id=25dd68e7-2a10-47c2-a7ec-9d1e1a9bcbe0> (Luettu 20.10.2014.)

Opinto-opas, Oulun yliopisto 2014-2015. Kasvatustieteiden tiedekunta. Saatavilla
www-muodossa:<http://www oulu.fi/sites/default/files/content/opas14-15.pdf>

(Luettu 20.10.2014.)

Opinto-opas, Tampereen yliopisto 2012-2015. Kasvatustieteiden yksikkö.
Saatavilla www-muodossa:

<https://www10.uta.fi/opas/tieteenalayksikko.htm?opsId=125&uiLang=fi&lang=fi&lvv=2014> (Luettu 20.10.2014.)

Opinto-opas, Turun yliopisto 2014-2015. Kasvatustieteiden tiedekunta. Saatavilla
www-muodossa:

<https://nettiopsu.utu.fi/opas/laitos.htm?opsId=211&uiLang=fi&lang=fi&lvv=2014>
(Luettu 20.10.2014.)

Poikonen, P.-L. 2003. "Opetussuunitelma on sitä elämää": päiväkotikoulu yhteisö
opetussuunnitelman kehittäjänä. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto.

Puroila, A.-M. 2002. Kohtaamisia päiväkotiarjessa. Kehitysanalyttinen näkökulma
varhaiskasvatustyöhön. Acta Universitatis Ouluensis E 51. Oulu: Oulun yliopisto.

Rantala, T. 2005. Oppimisen iloa etsimässä - kokemuksen etnografiaa
alkuopetuksessa. Acta universitatis Lapponiensis 88. Rovaniemi: Lapland
University Press.

Ronkainen, S., Pehkonen, L., Lindblom-Ylänne, S. & Paavilainen, E. 2013.
Tutkimuksen voimasanat. Helsinki: Sanoma Pro.

Rouvinen, R. 2007. "Tässä työssä yhdistyy kaikki." Lastentarhanopettajat toimijoina päiväkodissa. Joensuun yliopiston kasvatustieteellisiä julkaisuja 119. Joensuu: Joensuun yliopisto.

Räisänen, T. 1996. Luokanopettajan työn kokeminen ja työorientaatio. Kasvatustieteellisiä julkaisuja N:o 31. Joensuu: Joensuun yliopisto

Strandström, M. 1999. Esiopetus – Sadan vuoden projekti. Teoksessa Esiopetusta monella tavalla. Toim. Maija Strandström. Helsinki: Suomen Kuntaliitto.

Syrjälä, L. & Numminen, M. 1988. Tapaustutkimus kasvatustieteessä. Oulun yliopiston kasvatustieteiden tiedekunnan tutkimuksia 51. Oulu: Oulun yliopisto.

Syrjäläinen, E. 1995. Koulukohtainen opetussuunnitelmatyö ja koulukulttuurin muutos. Helsingin yliopiston opettajankoulutuslaitoksen tutkimuksia 134. Helsinki: Helsingin yliopisto.

Tuomi, J. & Sarajärvi A. 2004. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Jyväskylä: Tammi.

Turunen, T. 2008. Mistä on esiopetussuunnitelmat tehty? Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteiden 1996 ja 2000 diskurssianalyttinen tutkimus. Acta Universitatis Lapponiensis 135. Rovaniemi: Lapland University Press.

Uusiautti, S. 2008. "Tänään teen elämäni parhaan työn." Työmenestys Vuoden Työntekijöiden kertomana. Acta universitatis Lapponiensis 138. Rovaniemi: Lapland University Press.

Vakimo, S. 1995. Esiopetussuunnitelma - oppimisenäkemyksestä arkityöhön. Valtakunnallisen ja paikallisen esiopetussuunnitelmien katsaus. Helsinki: Stakes.

Valtioneuvoston asetus opetustoimen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista 14.12.1998/986. Saatavilla [www-muodossa](http://www.muodossa):

<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1998/19980986> (Luettu 24.10.2014.)

Varila, J. & Viholainen, T. 2000. Työnilo tutkimuksen kohteeksi. Mitä uusia tuulia ja virikkeitä työnilon kokemukset tarjoavat henkilöstön tai organisaation kehittämiseksi. Kasvatustieteiden tiedekunnan tutkimuksia N:o 79. Joensuu: Joensuun yliopisto.

Virolainen, H. 2012. Kokonaisvaltainen työhyvinvointi. Helsinki: BoD – Books on Demand.

Virtanen, J. 2009. Esiopetuksen polut ja koulutusjärjestelmän muutos. Tampere: Juvenes Print.

Ylitapio-Mäntylä, O. 2009. Lastentarhanopettajien jaettuja muisteluja sukupuolesta ja vallasta arjen käytännöissä. Acta Universitatis Lapponiensis 171. Rovaniemi: Lapland University Press.

Ylöstalo, P. 2009. Mielekäs ja menestyvä työpaikka. Teoksessa R. Blom & A. Hautaniemi (toim.) Työelämä muuttuu, joutaako hyvinvointi? Helsinki: Hakapaino, 78-102.

Liitteet

Liite 1. Kirjoitelmapyyntö

Hyvät esiopettajina toimivat luokanopettajat

Olen rovaniemeläinen opintojeni loppumetreillä oleva luokanopettajaopiskelija ja teen tällä hetkellä maisterintutkintoon kuuluvaa tutkielmaani aiheesta, jossa kuvaan esiopettajan työtä luokanopettajien näkökulmasta. Tutkimukseni ohjaajana on professori Kaarina Määttä.

Tutkimusjoukkonani toimivat luokanopettajaksi valmistuneet henkilöt, jotka ovat tällä hetkellä työllistyneet päiväkodin esiopetusryhmiin. Työssäni olen kiinnostunut erityisesti siitä, mikä on ollut motiivina työllistyä juuri esiopetukseen sekä millaisena esiopetus koetaan. Teiltä esiopettajina toimivilta saatava tieto on ensiarvoisen tärkeää saadakseni oikeaa tietoa asiasta ja voidakseni tehdä tutkimukseni. Te olette asiantuntijoita, ja teidän työnne on vaativaa ja arvokasta. Vastaustenne avulla saamme tukea ja virikkeitä myös tuleville esiopettajille.

Pyydän teitä kirjoittamaan minulle aiheesta ”Miten minusta tuli esiopettaja?” Olen pilkkonut aihetta suppeammiksi alakysymyksiksi, joiden avulla yritän jäsentää tätä teemaa. Toivon saavani monipuolisia kertomuksia ja toivon, että rohkenette kirjoittaa myös muista aihepiiriin liittyvistä asioista, joita en ole ehkä huomannut kysyä. Kaikki kokemukset ovat arvokkaita.

Tätä viestiä saa myös välittää eteenpäin, jos tunnet tutkimusjoukkoon sopivan kollegan, jota en ole vielä itse tavoittanut. Vastaukset käsitellään luottamuksellisesti, eikä yksittäistä henkilöä voi tunnistaa valmiista tutkimuksesta. Toivon, että vastaisit minulle mahdollisimman pian, kuitenkin viimeistään syyskuun loppuun mennessä. Vastaukset voit lähettää minulle esim. sähköpostitse.

Suurkiitos jo etukäteen vastauksista!

Annan tarvittaessa lisätietoja puhelimitse tai sähköpostitse.

Ystävällisin terveisin

Tanja Kilpiö

Taustakysymykset

1. Ikä
2. Sukupuoli
3. Tutkinnot (valmistumisvuosi ja oppilaitos)
4. Kuinka monta lukuvuotta olet tehnyt töitä esiopetuksessa?
5. Kuinka monta lukuvuotta olet tehnyt töitä perusopetuksen puolella?
6. Nykyisessä työsopimuksessa lukeva ammattinimikkeesi (luokanopettaja, esiopettaja, lastentarhanopettaja tai joku muu vaihtoehto)?
7. Mihin olet erikoistunut luokanopettajan opinnoissasi?

Miten minusta tuli esiopettaja?

1. Kuvaile tämänhetkistä työyhteisöäsi (esim. oppilasmäärä ryhmässä, työtovereiden määrä, tilat jne.).
2. Millainen työsuhde sinulla on nykyisen työnantajasi kanssa (määräaikainen/toistaiseksi voimassaoleva) ja millaisia ovat olleet mahdolliset aikaisemmat työsuhteesi esiopetuksen puolella?
3. Miten viihdyt työssäsi esiopettajana?
 - a. erittäin hyvin
 - b. hyvin

- c. vaihtelevasti
- d. huonosti

Miksi, kerrotko enemmän:

4. Mikä esiopettajan työssä ilahduttaa?
5. Mikä esiopettajan työssä harmittaa tai tuo ongelmia?
6. Kerro, miten ja miksi päädyit nykyiseen työpaikkaasi töihin?
 - a. Hakeuduin tietoisesti
 - b. Jouduin tehtävään työllistymiseni turvaamiseksi
 - c. Päädyin työhön sattumalta

Kerrotko enemmän:

7. Millaista hyötyä luokanopettajan koulutuksesta on sinulle esiopettajan työssäsi? Millä osa-alueilla luokanopettajakoulutuksesta on erityisesti hyötyä?
8. Millä osa-alueilla koet, että luokanopettajan koulutuksesi ei ole antanut riittävästi osaamista (esim. verrattuna lastentarhanopettajan koulutuksen käyneisiin)?
9. Haluatko jatkaa työtäsi esiopetuksessa vai millaisia töitä haluaisit tehdä tulevaisuudessa?
10. Millaisiin työtehtäviin uskot työllistyväsi lähitulevaisuudessa?
11. Jäikö jotain siitä miten sinusta tuli esiopettaja vielä kertomatta? Voit jatkaa tarinaasi tähän.